ОТКЪСИ ОТ РЕГИСТЪР ЗА ЛЕННИ ВЛАДЕНИЯ В ЗАПАДНИТЕ РОДОПИ И СЕРСКО

Първи откъс[1]

Махала Ая Марина[2]

[л. 1а]

Папас Йорги, Палеологo[3] Аврамил, Паис Палеолого, Тома Палеолого, Комнено Аврамил, Тодор Кастак, Йорги Кастак, Коста Мисивра, Сенадино Коста, Димо Мелник, Папас Стливен, Костадин Стливен, Яни Стли-

[1] Оригиналът на документа се съхранява в Народната библиотека „Кирил и Методий" в София, Ориенталски отдел (по-нататък — НБКМ, Ор. отд.), ф. 122, арх. ед. 261. Той представлява част от подробен регистър за ленните владения, от т. нар. муфассал-дефтери, в които са описвани поименно данъкоплатците от дадено ленно владение и са отбелязвани данъците, които държателят на лена имал право да събира от тях. В Ор. отдел е запазен още един откъслек от първоначалния дефтер, който също се публикува тук, стр. 303 и сл. И върху двата откъса няма дати, но в тях се съдържат данни за лица и етнически групи, които позволяват да бъдат точно датирани. Водният знак на документа се отбелязва в каталога на С. М. Briquet като съществувал между 1473—1520 г.

На л. 2а от настоящия откъс са записани дошлите от Испания и Сицилия евреи в Серес, а, както е известно, те били прогонени от испанските владения през 1493 г. и се заселват масово в Солун и близките до него райони. Следователно нашият регистър е съставен най-рано, през 1494 г. На л. 2а пък са записани хасове на „Честития Месих паша", т. е. на Месих Ахмед паша, който отрасъл в двореца на Мехмед II, бил висш сановник при Баязид II, заемал постовете капудан на флотата, румелийски бейлер бей, везир, а през 905 г. от хиджра (8. VIII. 1499—27. VII. 1500) бил назначен за велик везир. През 1503 г. при една експлозия на барут във флотския арсенал бил тежко ранен и починал. В нашия документ става дума за Месих паша като за още жив титуляр на лена, следователно документът е съставен най-късно през октомври 1503 г. В другата част от същия регистър (Ор. отдел, БЛ 3/6) е записан зиамет на Кемал бей или Кемал реис, който живял също по времето на Баязид II и името му е свързано с войните срещу Венеция и други морски сили през 1498—1502 г. Всичко това ни кара да твърдим, че описът е съставен между 1494 и 1503 г. Вж. Хюсеин, Беда'и ул-века'и (Удивительные события). Издание текста, введение и общая редакция А. С. Тверитиновой. Аннотированое оглавление и указатели Ю. А. Петросяна, „Памятники литературы народов Востока, Тексты. Большая серия", т. XIV, ч. II, М. ИВЛ, л. 360а, 366а, 369а, 369б.

Оригиналът има размери 44 × 15,5 см. Листовете са, общо взето, добре запазени; само на отделни места са проядени от книжен червей. Извадки от документа са публикувани от Стр. Димитров и Руси Стойков в сб. Асимилаторската политика на турските завоеватели, съст.-ред. П. Петров, София, 1962. Поместеният тук цялостен превод е направен от Страшимир Димитров и Руси Стойков.

[2] Тази и следващите няколко махали са махали на Серес. Началото на описа на този град е останало върху изгубените листове на регистъра. Поради това липсва и името на титуляра на ленното владение, към което спадал градът тогава.

[3] Като правило имената — лични и отчасти селищни, са изписвани, без да са поставяни диакритични точки, поради което са възможни множество разночетения за почти всяко име. Ние даваме като правило само едно четене, без да претендираме, че навсякъде това е единственото и най-правилното, особено при някои явно нетурски и неславянски имена.

вен, Христодул Паригуд, Йорги Михал, Димо Кракор, Яни Димо, Яни Йорги, Никола Йорги, Яни Андриано, вдовицата Стана, жена на Кастак, вдовицата Сенадини, жена на Стливен, вдовицата Ефросина, жена на Комнин, вдовицата Катерина, майка на [А]ндроник, вдовицата Мария, жена на Алескю, вдовицата Томара, жена на Алескю.

17 домакинства неверници, 3 неженени неверници, 6 вдовици.

Махала Айо Параскева

Папас Търлелица, Яни Цамнато, Йорги Коста, Андрея Йорги, Яни Тодор, Комнено Пирмасино (?), Яни Алескю, Михал Стефан, Йорги Стефан, Стайно Аксенопуло, вдовицата Хрисакия, жена на Касим, вдовицата Тода, жена на Кариясно, вдовицата Райка, жена на Папа, вдовицата Комнина, жена на Яни, вдовицата Ласкарина, жена на Ставрило, Яни Стефан.

10 домакинства неверници, 1 неженен неверник, 5 вдовици.

Махала Айо Апостол

Манол Сенадино, Йорги Толин, Димо Евдимо, Кирияко Аргирица, Яни Сплюта, Димо Йорги, Йорги Никола, Коста Макрамами, Кириако Рами, Ангелос Фурник, Комнено Ангелос, Дука Ангелос, Яни Никола, Стамад Яни, Манол Димитри, вдовицата Мара, жена на Скорда, вдовицата Анаста, жена на Скорда, вдовицата Анаста, жена на Чауш, вдовицата Сплеотория, жена на Трагуля, вдовицата Мара, жена на Аргиро, вдовицата Дражна, жена на Вромана, вдовицата Гюра, жена на Калка.

15 домакинства неверници, 7 вдовици.

Махала Ахиропит

Мевасили Славлак, Димо Йоргица, Комнено Йоргица, Йорги Милчо, Иван Радица, Йорги Алескю, вдовицата Крънчана, жена на Йорги.

6 домакинства неверници, 1 вдовица.

Махала Ая Траянда

Тома Сиропуло, Мелник Тодор, Яни Кириако, вдовицата Кали, жена а Мудтодор, вдовицата на Василаки калугера, вдовицата на Паисий алугера.

3 домакинства неверници, 3 вдовици.

Махала Айо Йорги Гонара

1[6]]

Димитри Андреано, Стливен Димо, Яни Стефан, Димо Стефан, Стеан Яни, Димо Логиад, Андроно Димо Логиад, Йорги Манол, Йорги ундаки, Йорги Лундаки, Паскал Димо, Йован Петко, Орно Яни. Стаад Яни, Яни Димо Логнар, Димо Мавро, вдовицата Анаста, жена на Яни, вдовицата Ерна, жена на Петри, вдовицата Асклепия, жена на Димо, вдо-

вицата Мара, жена на Прондоно, вдовицата Ефросина, жена на Йорги, вдовицата Кали, жена на Сенадино, вдовицата Сенадина, жена на Десподин.

16 домакинства неверници, 7 вдовици.

Махала Айо Йорги Искезе(?)

Яни Рамре, Манол Койо, Димо Тодор, Никола Кован, вдовицата Мара, жена на Истро, вдовицата Мара, жена на Скиди, вдовицата Евти, жена на Искер(?), вдовицата Мара, жена на Серво, вдовицата Трати, жена на Димо.

4 домакинства, 5 вдовици.

Махала Айо Никола Хиландар

Манол Димитри, Тодор Йорги, Бостин Йорги, Никола Михаил, вдовицата Кира, жена на Димитри, вдовицата Агало, дъщеря на Паскал, вдовицата Евдоке, жена на Йорги.

4 домакинства неверници, 3 вдовици.

Махала Ая Варвара

Иван Лескандроник, Михал Андриано, Манол Дука Андриано, Васил Халиани, вдовицата Кали, жена на Яни, вдовицата Ефросина, жена на Нарви, вдовицата Арвандели, [жена на] Страти, вдовицата Смарагда, жена на Йорги.

3 домакинства неверници, 1 неженен неверник, 4 вдовици.

Махала Алфоса

Папас Тома, Андроно Папаяни, Михо Царант, Поросия Гортили, Алекси Паросия, Никифор Рико, Яни Паскал, Михо Паскал, Никола Стливен, Димо Манол, Андроно Манол, Йорги Стовица, Михал Папа, Яни Хамарани, Тома Коста, Йорги Параскева, Димо Параскева, Яни Андрея, Стоян Димо, Йорги Яни, Параскева Йорги, Андроник Мурджуна, Комнино Тромуна, Тома Илийос, Йорги, зет на Илийос, Дука Тодор, Димо Ковач, Параскева Драган.

[л. 2ª]

Тодор Радко, Йорги Димо, Яни Проватар, Манол Кирана, Яни Кирана, Коста Тодор, Кьосе Михал, Никола Манол, Димо Никола, Саръ Михал, Яни Димо, вдовицата Мария, жена на Калоста, вдовицата Анаста, жена на Сатуна, вдовицата Бракитна, жена на Апостол, вдовицата Транда, тъща на Курд, вдовицата Томана Тодор, вдовицата Десподина Папа Яни, вдовицата Слетуна Димо, вдовицата Варфаломо Стливен, вдовицата Стамати, жена на Кириако, вдовицата Калорина, жена на Димо, вдовицата Ерна, жена на Орфано, вдовицата Мелахерни, жена на Коста, вдовицата Тодор[а], жена на Драган, вдовицата Мара, жена на Кабакалина, вдовицата Хориска, жена на Тод.

37 домакинства неверници, 2 неженени неверници, 15 вдовици.

Евреи, които са дошли от Запад и са се установили в града Серес. Групата от Испания и Сицилия[4]

Шеху Исхак, Абрахам Ишреф (?), Абрахам Шемуил, Шеломо Кохир, Шеламо Йехуда, Абралим Сим, Исхак Насих, Йосиф Мориско, Исхак Моис, Исхак Савел, Бериш Шиашай, Шемуил Хаиха, Йоси Шеху', Абрахам Йомну (?), Йосиф Тора, Шеху' Моис, Исхак Морис, Абрахам Мандил, Шеламо Йехуда, Исхак Ядун, Йехуда Йосиф, Абрахам Мейд, Шеху, Мейд, Якуб Меймун, Сарон Абрахам, Йехуда Албухак, Моис Йехуд[а], Абрахам Исхак, Шемуил Абрахам, Йехуда Йосиф, Йехудши'и, Шеламо, Михаил Моис, Мосухай Моис, Абрахам Гилян, Елизар Йосиф, Елизар Якуб, Исхак Абрахам, Давит Шами, Якоб Давит, Моис Абрахам, Моис Исхак, Давит Абрахам, Моис Абрахам, Йосиф Атар, Йехуда Абрахам, Исхак Йехуда, Йехуда Меймун, Йосиф 'Абахарчл Имхак Шомори, Йосиф Хаим, Шеламо Моис, Юнан (?) Абрахам, Исхак Юнан (?), Афдаим Ханир, Абрахам Йехуда, Моис Йехуда, Абрахам Йосиф, Шоламо Моис, Шоламо Меир, Абрахам Йосиф — повторено, Шоламо Моис — повторено, Шоламо Меир — повторено.

56 домакинства, 3 неженени.

Общо[5]: 966 мюсюлмански домакинства, 238 неженени [мюсюлмани], 493 християнски домакинства, 37 неженени [християни], 256 вдовици, 56 еврейски домакинства, 3 неженени [евреи].

Производство: Испенче[6] от неверниците без освободените[7] — 526 домакинства, 13 150 акчета[8], 256 вдовици, 1536 акчета.

Пшеница — 44 килета[9], 1980 акчета. Ечемик — 56 килета, 1120 акчета.

[4] Става дума за прогонените от испанските владения евреи, които през 1493—1494 г. масово се заселили в Солун, откъдето проникнали и в близките му околности.

[5] Следващите след думата „общо" сведения се отнасят до целия град Серес.

[6] Испенче се наричал данъкът, събиран от всеки годен да принечелва прехраната си немюсюлманин, както от самостоятелните стопани, така и от неженените, но вече годни за работа синове на дадено християнско домакинство. В литературата съществува разноречие относно неговата същност. Някои автори го схващат и разглеждат като личен данък, а не свързан с производствената дейност на човека. Други пък го разглеждат като еквивалент на данъка ресм-и чифт, плащан от занимаващите се със земеделие мюсюлмани (вж. по-долу, бел. 45). Обстоятелството, че той се събира и от градското християнско население, както е в нашия случай, дава основание да се мисли, че той се явявал своеобразен данък занятие, налаган върху християните. В селата и при земеделците християни той наистина се явява еквивалент на ресм-и чифт, а в градовете липсва еквивалентен нему данък върху мюсюлманите. Там той се явява далечен предшественик на по-късния данък върху дохода от занятие, т. нар. темегуат виргюсю.

[7] Към освободените вероятно са отнесени новозаселените евреи и още четирима християни.

[8] Акче — дребна сребърна монета, сечена за първи път при султан Орхан и считана дълго време като основна монетна единица на Османската империя. С течение на времето нейната стойност непрекъснато спадала, акчето се превърнало в съставна част на по-едри монетни единици парата, а още по-късно гроша. Три акчета съставлявали една пара, а 40 пари или 120 акчета — един грош. Вж. А. А. Быков, Монеты Турции XIV—XVII вв., Ленинград, 1939.

[9] Киле — мярка за зърнени храни, твърде различаваща се по обем в отделните райони на Османската империя. За основно се считало цариградското киле, което имало 20 оки.

Наибет[10], сватбарина[11], налог от соларни и други баджове[12] в град Серес с наиабет от вилаета — 33 200 [акчета].

[л. 2б] Монополие[13] — 21 608 [акчета]. Налог от конски стада и ливади — 6500 [акчета]. Налог от овце, [клани] от градските касапи — 300 [акчета]. Димнина[14] — 612 [акчета]. Воденицата на Мехмед, син на Коюн Юсуф — 1 брой, 5 камъка, 150 акчета. От воденицата на Суфи Али — 1 брой, 3 камъка, 90 акчета. От воденицата на наследниците на Фейруз бег — 1 брой, 2 камъка, 60 акчета. От воденицата на Хадър бег — 1 брой, 30 акчета. От воденицата на Шемси — 1 брой, 2 камъка, 60 акчета. От воденицата на Али бег — 1 брой, 30 акчета. От воденицата на Мустафа, син на Гедик Фахреддин — 1 брой, 2 камъка, 60 акчета. От воденицата на Димо Каловир — 1 брой, 30 акчета. Запустели воденици — 3 броя.

Всичко: 2049 домакинства, приход — 80 576 [акчета].

Първоначално: 886 домакинства, приход — 69 554 [акчета].

Увеличение: 1163 домакинства, приход — 11 022 [акчета].

Пазарно мито[15] от Серес и броднина за минаване през Кара су[16] и за прекарване на овце по моста — 110 000 акчета. [От тях] — 90 000 мито и 20 000 броднина.

[л. 3а] Село Сармусаклу[17], с друго име Аксилобигав, подчинено на Серес. Към същия хас.[18]

[10] Предполага се, че ниабетът е данък, събиран в т. нар. свободни ленове, зиамети на диздари и други видни ленодържатели, които от своя страна го предавали на санджак бея на оня санджак, в който се намирали техните ленове. Този данък се явявал израз на известна васалитетна субординация в редовете на османската феодална класа. Вж. В. Мутафчиева, „К вопросу о феодальной йерархии в османской военной-ленной системе (XV—XVI века)“, в сборника „О генезисе капитализма в странах Востока (XV—XIX вв.), Москва, ИВЛ, 1962, стр. 324.

[11] Данъкът сватбарина (на османски — ресм-и арус, или ресм-и аруsане) се плащал при встъпване в брак. Събирал се в различни размери от християните и мюсюлманите, а също и съобразно с общественото положение на встъпващите в брак. Плащал се от младоженеца в полза на оня феодал, на който бил непосредствено подчинен. Вж. Г. Гълъбов, Турски извори за историята на правото в българските земи, т. I, София, БАН, 1962, стр. 22, 23, 25, 42.

[12] Бадж се наричали таксите, събирани от изкараните за продажба на пазара произведения. Още от XV в. съществувало подробно разработена тарифа от коя стока по колко акчета такса да се събира, като се указвала и единицата мярка за всяка стока, върху която следвало да се плаща таксата. Вж. Г. Гълъбов, цит. съч., стр. 35 и сл.; Б. Цветкова, Към въпроса за пазарните и пристанищни мита и такси в някои български градове през XVI в., Известия на Института за история при БАН, т. XIII, стр. 188—189.

[13] Под името монополие била известна таксата, която се плащала на феодала от онези лица, които искали да получат правото да търгуват през дните, които били определени за продажба само на продукти, събрани и изнасяни на пазара от този феодал.

[14] Димнина (в оригинала адет-и тютюнлик) се наричал данъкът, който били задължени да плащат лицата, които са дошли от друго място и са останали да презимуват върху територията на даден лен. Същият данък по-късно е известен под името ресм-и духан. Вж. Г. Гълъбов, цит. съч, стр. 92, 269.

[15] Става дума за баджа, събиран от пазара в Серес.

[16] Турското име на р. Места. Обаче със същото име се наричала често пъти и р. Струма (вж. С. Mostras, Dictionnaire géographique de l'empire ottoman, St. Pétersbourg, 1873, p. 138). Тук очевидно става дума за последната река.

[17] Село в Серско, което в края на XIX в. В. Кънчов намира заселено с християни гърци (цит. съч., стр. 176). Запазило се е името Сармусаклий, а християнското название на селото е изчезнало. Този, както и няколко други случаи в този документ показват процеса на изместване на заварените селищни имена от новоналожени турски имена.

[18] Не се знае кой е титулярът на този хас.

Мюсюлмани: Ахмед, син на Абдуллах, Рамадан, син на Ахмед, Али, син на Ахмед, Хасан, освободен роб[19] на Шехир бег, Ибрахим молла, син на Хасан.

Неверници: Сенадино Макрона, Аргир Сенадино, Манол Сенадино, Димо Макрона, Яни Басара, Кирко Яни, Панайот Ласкар, Димо Хран, Аргиро Димо, Кириако Хран, Кириако Макруна, Димо Макруна, Йорги Макруна, Димо Рохулят, Кириако Оматица, Кириако Комуло, Яни Кириако, Параскева Кириако, Никола Кириако, Морайит Хран, Димо Морайит, Ламно Морайит, Йорги Морайит, Яни Каламан, Димо Алеско, Кириако Евангела, Кириако Димула, Яни Кириако, Яни Роде, Михо Яни, Кириако Яни, Тодор Яни, Димо Яни, Василко Роде, Аргиро Сур, Михо Котламно, Параскева Котламно, Йорги Параскева, Тодор Параскева, Димо Папа, Тодор Роде, Аргиро Сур, Христодул Яни Папа, Йорги Христодул, Вали Христодул, Папас Христодул, Папас Стамад, Папас Папа Михал, Яни Димо Папа, Сенадино Димо, Манол Обрини, Йорги Обрини, Димо Папа, Михо Папа, Параскева Папа, Йорги Райан, Димо Раго, Алекси Йорги, Тодор Яни Папа, Яни Тодор, Тодор Алеско, Панайот Комнино, Параскева Комнино, Христо[20] Демур, Яни Алеско, Михо Маро, Димо Михо, Стамад Джуро, Йорги Джуре, Райко Джуре, Палестино Джуре, Димо Васил, Тодор Васил, Яни Арнавуд, Йорги Арнавуд, Кирко Яни, Райко Гонар, Димо Ламно, Тодор Димо, Комнено Димо, Аргиро Гонар, Яни Гонар, Стливен Демур, Андрейя Стливен, Кириако Стливен, Йорги Сур, Комнено Йорги, Димо Сур, Райко Сур, Параскева Райко, Яни Райко, Панайот Гонар, Кириако Гонар, Кириако Деча, Михо Кириако, Сивасто Кириако, Костю Ямли, Селки (?) Балша, Ламно Балша, Коста Вартик, Димо Вартин, Яни Вартин, Папас Петри, Михо Каловир, Калю Каловир, Кириако Лев, Яни Лев, Стастю Лев, Михо Калаподи, Йорги Калаподи, Стамад Калаподи, Христодул Калаподи, Панайот Прасика, Анастас Димо, Димо Прасика, Панайот Димо, Калояно Прасика, Кириако Алекси, Йорги Алекси.

[л. 3б] Димо Кръко, Аргиро Куцари, Кириако Куцари, Михо Кириако, Стасено Кириако, Димо Кириако, Христодул Раго, Христодул Алеско, Стано Раго, Яни Стано, Тодор Раго, Димо Тодор, Димо Личовица, Яни Димо, Коста Алеско, Тодор Ставаниди, Яни Тодор, Паскал Тодор, Димо Карфица, Яни Димо, Йорги Карфица, Васил Йорги, Калтавар Йорги, Аргиро Йорги, Верги Йорги, Панайот Йорги, Нестор Карфица, Тодор Карфица, Параскева Карфица, Апостодул Корвул, Яни Апостол, Раго Хрисо, Тодор Хрисо, Васил Костура, Коста Василко, Кириако Василко, Димо Богой, Тодор Димо, Папа Яни Богой, Кириако Спас, Димо Стамад, Тодор Брачо, Димо Брачо, Параскева Брайо, Коста Брачо, Кириако Брачо, Димо Генда, Кириако Генда, Яни Генда, Хран Генда, Параскева Богдан, Стамад Бобачо, Тодор Бобачо, Петри Бобачо, Никола Тодор, Кириако Бобачо, Яни Бобачо, Аргиро Бобачо, Панайот Бобачо, Михо Касул, Панайот Михо,

[19] Тези освободени роби били обикновено християнски военнопленници, които били помюсюлманчвани и след време понякога освобождавани.

[20] Тук текстът е повреден.

Димо Михо, Кириако Стойко, Панайот Кириако, Васи Кириако, Димо Клайо, Яни Димо, Раго Димо, Ситюк (?) Каламара, Михо Ситюк, Яни Ситюк, Йорги Ситюк, Панайот Каламара, Аргиро Каламара, Йорги Каламара, Койно Добри, Добри Кириако, Йорги Кириако, Аргиро Раго, Кириако Раго, Аргиро Койо, Параскева Койо, Яни Кириако, Ламно Кириако, Йорги Кириако, Рико Катма, Мари Катма, Йорги Архангел, Йорги Радослав, Димо Райан, Никола Алескю, Рико Царино, Кармир Рико, Димо Аргиро, Койо Ставрино, Васил Ставрино, Васо Яница, Параскева Весо, Тодор Параскева, Панайот Мосин, Михо Панайот, Кириако Мосин, Димо Яница, Яни Димо, Христодул Димо, Стамад Яница, Панайот Гонар, Йорги Панайот, Яни Панайот, Тодор Вихне, Яни Тодор, Коста Тодор, Мелистино Тодор, Кириако Зихне, Зухне Кириако, Яни Вихне, Панайот Вихне, Кириако Акитостамад, Стамад Панифуро, Яни Стамад, Йорги Кокуд, Стайно Кокуда, Яни Коста, Койно Домохер, Никола Яни, Йорги Гостовой, Панайот Йорги, Яни Панайот, Димо Панайот, Добри Михал, Йорги Койно Домохер, вдовицата Яна, Никола Яна, жена на Котларино, вдовицата Тодора, жена на Котларино, вдовицата Кириака, жена на Котламно, вдовицата Яна, жена на Михал, вдовицата Гюра, жена на Храми, вдовицата Мара, жена на Никола, вдовицата Мара, жена на Папа, вдовицата Ясена, вдовицата Кали, жена на Мацул, вдовицата Мелахрини, жена на Бохлан, вдовицата Макрона, вдовицата Ирина, жена на Храно, вдовицата Гюра, жена на Войтила, вдовицата Хона, вдовицата Апсара, вдовицата. . .[21], жена на Арнавуд.

[л. 4а] Вдовицата Кали, жена на Сура, вдовицата Камнина, вдовицата Димула, вдовицата Аксени, вдовицата Стамата, жена на Мамили, вдовицата Товна, жена на Дарул, вдовицата Ерни, жена на Раго, вдовицата Кали, жена на Лев, вдовицата Дима, жена на Лев, вдовицата Вура, вдовицата Калаподи, вдовицата Прасика, вдовицата Ирина, жена на Раго, вдовицата Кали жена на Вихне, вдовицата Бедаставрио, вдовицата Кали, жена на Макуди, вдовицата Аксени Бояна, вдовицата Папали, вдовицата Одуна Врачо, вдовицата Цара, жена на Гинда, вдовицата Костанда, жена на Каламара, вдовицата Тихоса, вдовицата Мара Стеваниди, вдовицата Тодора, жена на Стефаниди, вдовицата Храсна, вдовицата Гюра, жена на Корул, вдовицата Ирина, жена на Каламара, вдовицата Никула, жена на Гинда, вдовицата Василакир, вдовицата Добра, вдовицата Калима, жена на Раго, вдовицата Костанда, жена на Катима, вдовицата Смина, вдовицата Костала, жена на Ари, вдовицата Трандафилийа, вдовицата Тодора, жена на Милко, вдовицата Мара, жена на Яница, вдовицата Ирина, жена на Какуди, вдовицата Богута, вдовицата Кали, жена на Яница.

3 мюсюлмански домакинства, 2 неженени мюсюлмани, 208 домакинства неверници, 42 неженени неверници, 56 вдовици.

Производство: [ресм-и] бенак[22]—3 [платци], 33 акчета. [Ресм-и] мюджерред[23] — 2 [платци], 16 акчета. Испенче — 250 домакинства, 6250

[21] Личното име на вдовицата не е написано в оригинала.

[22] Ресм-и бенак, т. е. налогът бенак, се наричал данъкът, плащан от женени раи мюсюлмани, които се занимавали със земеделие, но не притежавали своя земя или пък владеели по-малко от половин „чифтлик" земя. Вж. Г. Гълъбов, цит. съч., стр. 23, 33, 151; В. Мутафчиева, Феодалната рента, присвоявана от ленния държател в Османската

акчета; 56 вдовици, 336 акчета. Пшеница — 202 килета, 9090 акчета. Ечемик — 106 килета, 2120 акчета. Ръж и просо — 25 килета, 500 акчета. Овес — 110 килета, 1540 акчета. Бурчак — 3 килета, 135 акчета. Леща — 1 киле, 60 акчета. Боб — 4 килета, 280 акчета. Сусам — 2 килета, 140 акчета. Бакла — 6 килета, 240 акчета. Десятък от лозя — 4770 [акчета]. Десятък от сирене — 2592 [акчета]. Десятък от зеленчукови градини — 554 [акчета]. Десятък от лен — 135 [акчета]. Десятък от памук — 360 [акчета]. Десятък от орехи — 37 [акчета]. Десятък от овощия — 44 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 205 [акчета]. Данък от свине — 325 [акчета]. Мито от вино — 94 [акчета]. Обичайната кокошка и погача — 100 [акчета].

Всичко: 311 домакинства[24], приход — 29 956 [акчета].
Първоначално: 206 домакинства[24], приход — 26 073 [акчета].
Увеличение: 105 домакинства[24], приход — 3883 [акчета].

[л. 4б] Село Горна Търлица с друго име Манастир[25], подчинено на Неврокоп[26]. Към същия хас.

Неверници: Петко Сирманица, Балчо Петко, Михо Петко, Братко Стливен, Тодор Петко, Райко Стливен, Коста Стливен, Вълчо Георго, Вълко Сирманица, Димо Вълко, Михал Вълко, Вълко Елсилиян, Стоян Момаин, Михал Никола, Вълчо Михал, Георго Михаил, Станко Михал, Георго Никола, Георго Сирак, Никола Димо, Сивуд Димо, Велчо Влад, Руси Влад, Станко Влад, Калчо Влад, Димо Никола, Димитър Станко, Влад Димитър, Милко Станко, Тодор Станко, Михо Тодор, Никола Тодор, Влад Станко, Велко Ранач, Велко Дойко, Раю Дойко, Кирко Мано, Дойко Мано, Станко Кирко, Бано Тодор, Коста Бано.

[л. 4б] Станко Бано, Велчо Доган, Михал Доган, Петко Доган, Кириак Доган, Михо Киряк, Радко Димитър, Кирко Димитър, Тодор Димитър, Тодор Петро, Ненкю Тодор, Добре Петро, Димо Петро, Стоян Корвин, Нено Димко, Стан Нено, Демурджи Пеню, Димо Янко, Малко Димо, Велко Добре, Кирко Велко,

---

империя с оглед на нашите земи през XV—XVI в. ИИБИ, т. VII, 1957, стр. 179 и сл. Райетският чифлик, съответно бащината при християните, съгласно с османското законодателство от първата половина на XVI в. обхващал 70—80 дюнюма доброкачествена земя, 100 дюнюма средна земя или 135—150 дюнюма лошокачествена земя (вж. Г. Гълъбов, цит. съч., стр. 38, 48, 49 и др.). Както се вижда от документа, тогава налогът бенак възлизал на 11 акчета от данъкоплатец.

[23] Мюджерред, или ресм-и мюджерред, се плащал от още неженените, но вече годни да се занимават със земеделие и да изкарват прехраната си синове на раи мюсюлмани. Според нашия документ възлизал на 8 акчета. Вместо този данък синовете на раи християни плащали т. нар. испендже по 25 акчета на човек. Вж. Б. Цветкова, Принос към изучаване на турския феодализъм в българските земи през XV—XVI в., ИИБИ, т. VI, 1956, стр. 126—127; В. Мутафчиева, Феодалната рента..., стр. 181 и сл.

[24] Макар в оригинала да е написано „хане", т. е. къща, домакинство, тук са включени и неженените, и вдовиците, така че при рекапитулациите на доходите на леновете тази дума трябва да се разбира като „данъкоплатци" вместо „домакинства".

[25] Става дума за две села: под името Горна Търлица се крие село Търлис, а под името Манастир — селото Манастир, съседно на Търлис. В други документи срещаме с. Търлис под името Голям Манастир, а с. Манастир — под името Малък Манастир (вж. НБКМ, Ор. отдел, ф. 126, а. е. 9). Документът е публикуван в сб. Асимилаторската политика на турските завоеватели, стр. 127—130, където сме допуснали грешка при идентифицирането на това селище.

[26] Дн. Гоце Делчев.

Курт Велко, Михал Тодор, Райчин Тодор, Руси Тодор, Рад Михал, Велчо Михал, Михал Рад, Вълко Вълчо, Пронко Вълко, Дукин Алескин, Георго Дею, Петро Георго, Кою Димчо, Димо Кою, Велчо Димо, Тодор Велчо, Тодор Димчо, Вълко Димчо, Тодораки Михо, Влад Тодораки, Пею Михо, Стан Михо, Вълчо Пею, Георго Пею, Аню Марин, Белко Тодор, Никола Тодор, Иван Тодор, Тодор Димо, Тодор Иван, Михо Крази, Диман Славотин, Димо Тодор, Михал Михо, Влайко Михал, Йонко Михал, Димо Михал, Киряк Йорго, Велко Йорго, Маври Велко, Георго Велко, Велчо Йорго, Дойнил Велко, Петко Велко, Михо Велко, Бано Белко, Георго Гюрашин, Тодор Гюрашин, Яно Гюрашин, Велчо Бано, Душко Гюрашин, Мильо Душко, Стоян Душко, Димо Георги, Йоргуда Михо, Душман Йоргуда, Михал Душман, Димо Йоргуда, Бано Йоргуда, Бою Йоргуда, Киряк, Велчо Киряк, Никола Киряк, Димо Алде, Вълчо Димо, Киряк Дражил, Белко Киряк, Мирко Киряк, Йорго Михал, Никола грък, Пройко Дурдин, Велчо Райко, Малчо Райко, Бано Райко, Васил Тодо, Михо Комнин, Дешо Киряк, Йорго Васо, Стойко Васо, Белко Велчо, Киман Бракал, Бано Красимир, Димо Бано, Вълчо Бано, Велчо Белю, Кирко Стан, Владко Белю, Димо Красимир, Радко Красимир, Добро Радко, Вълко Красимир, Димо Велко, Райко Вълчо, Тодю Райко, Станко Райко, Камар Хавлъджа, Райко Камар, Георго Камар, Йорго Хавлъджа, Михо Йорго, Кръсте Йорго, Бано Хавлъджа, Петро Бано, Никола Бано, Никола Вълчо, Никола Маргарит, Райко Маргарит, Вълчо Маргарит, Стамат Вълчо, Георго Мирчо, Кирко Мирчо, Стойко Мирчо, Мирчо Манол, Иван Мурдин, Тома Грозе, Мурджо Тома, Пройко Тома, Ройко Грозе, Добре Грозе, Михо Тодораки, Комкю Тодораки, Велчо Никола, Калчо Тодор, Стан Яно, вдовицата Врана, вдовицата Ирина.

[л. 5а] Вдовицата Руса, вдовицата Ангелина, вдовицата Асенка, вдовицата Бяла, вдовицата Гюра, вдовицата Богослава, вдовицата Каля, вдовицата Стана, вдовицата Димитра, вдовицата Вълка.

150 домакинства неверници, 37 неженени неверници, 12 вдовици.

Производство: испенче — 187 домакинства, 4675 акчета; 12 вдовици, 72 акчета. Пшеница — 43 килета, 473 акчета. Ръж — 23 килета, 161 акчета. Просо — 24 килета, 168 акчета. Десятък от зеленчукови градини — 92 [акчета]. Десятък от пашкули — 38 [акчета]. Десятък от плавено желязо[27] — 4015 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 153 [акчета]. Мито от желязо — 900 [акчета]. Мито от вино — 200 [акчета]. Мито от хранителни продукти[28] — 150 [акчета]. Налог тревнина[29] — 50 [акчета].

[27] Става дума за непречистеното, непреработено от самоковите желязо, което излизало от пещите на големи слитъци, съдържащи много сгурия и силициеви примеси. За технологията на получаването на желязото и за силното развитие на железодобивната промишленост в онези краища през турско време вж. инж. Георги К. Георгиев, Железодобивната индустрия в Мървашко (планината Али Ботуш и съседните ѝ планини), в сб. „Рударството в Югозападна България и Югоизточна Македония", София, БАН, 1953. Освен от непречистеното данък се вземал и от вече готовото желязо, както това се вижда от настоящия документ.

[28] Вероятно се касае до мито от изкарвани за продан хранителни продукти. В оригинала стои буквално: „бадж-и ма'кулят", т. е. мито от хранителни продукти.

[29] Тревнина, ресм-и отлак, се наричал данъкът, който спахията събирал от лица, непринадлежащи към неговия лен, но които пасели добитъка си върху земи, причислени към територията на лена му. Вж. Г. Гълъбов, цит. съч., стр. 44, 271.

Налог от самокови[30] — 6 броя по 70—420 [акчета]. Димнина — 48 [акчета]. Воденици за брашно — 4 броя, 60 [акчета]. Десятък от лозя — 2376 [акчета].
Всичко: 199 домакинства, приход — 14 051 [акчета].
Първоначално: 117 домакинства, приход — 10 253 [акчета].
Увеличение: 82 домакинства, приход — 3798 [акчета].

Село Зърнево[31], подчинено на Неврокоп. Към същия хас.
Мюсюлмани: Шехабеддин, син на Вълко.
[Неверници]: Стан Хрьс, Михо Стан, Стайко Груд, Никола Вълко, Коста Никола, Станислав поп, Тодор Станислав, Михо Грозе, Стайко Михо, Кою Богдан, Вълко Трандафил, Йорго Михал, Михо Йорго, Райко Вълко, Рад Михал, Драйке Дойчин, Никола Драйке, Бойчин Димитри, Михо Станою, Кою Михо, Иван Думчо, Думчо Иван, Барнекоз Недко, Тодор Барнекоз, Стоян Милко, Димо Петко, Петко Димо, Тодор Драгослав, Димо Тодор, Радослав Михо, Тодор Радослав, Деян Трандафил, Трандафил Деян, Тодор Вълкан, Вълчо Дойчо, Диман Велчо, Доско Димитри, Яно Доско, Георго Станимир, Родо Продо, Кало Родо, Дойко Стано, Сенадин Беро, Тома поп, Димитри Стрезо, Никола Димитри, Громан Стано, Тодор Громан, Станислав Димитри, Димо Станислав, Велко Трендафил, Димо Велко, Тодор Драган, Войко Димитри, Стан Бойко, Янко Велко, Стано Янко, Славко Яни, Тодор ковач, Дойчин Яно, Петко Унгуро, Никола Стано, Стано Никола, Стоян Пападосал, Радослав Стоян, Станко Яни, Стан Стано, Вълко Драган, Станко Велко, Трандафил Дойчин, Дойчин Трандафил, Рад Станко, Мирко Велко, Петре Стоян, Диман Стале.
[л. 5б] Стале Диман, Петре Димитри, Стале Дойко, Тодор Стане, Димо Дойчо, Рад Вълко, Вълко Рад, Дайко Драган, Драган Дайко, Влад Станко, Димитри Кою, Драган Хърлат, Громан Стоян, Йорго Доброслав, Костадин ковач, Тодор Йорго, Яно Тодор, Димитри Станислав, Продан Грозе, Вълко Продан, Станко Вълко, Милуш Дойчин, Ненко Милуш, Михал Радо, Трандафил Михал, Кало Стано, Велко Грозйо, Ненко Грозйо, Радослав Тодор, Стоян Станой, Никола Стояно, Русю Иван, Димчо Вълко, Радо Димитри, Кирко Белйо, Краю Станко, Йорго Станко, Пею Драготин, Станко Пею, Пано Гъркина, Радко Йорго, Момчил Рад, Новак Дойко, Марин Братоман, Милйо Диман, Брадко Милко, Радко Йорго, Вълко Гъркина, Дойчин Радослав, Палас Старо, Трандафил Палас, Станимир Дойко, Грозо Драготин, Вълчо Драю, Вълко Грозйо, Златю Яни, Драгне Велчо, Тодин Бачо, Петко Бачо, Никола Дойчин, Продо Стоян, Радослав Братояно, Тодор Драган, Дойчин Йорго, Велко Димо, Велко Серин, Черногор Хърсо, Тодор Черногор, Велко Радко, Влад Тодю, Петко Вълко, Тодор Вълкашин, Димо Станко, Никола Рад, Димо Родолина, Мирко Йорго, Петко Балю, Кою Вълко, Брадко Вълко, Вълко Стоян, Стан Драгой, Вълко Стан, Мирко Димо, Тодор Йорго, Тодор Диман, Марко Влад, Белчо Главина, Гоко Влаю, Димо Продо, Тодор Димо, Тодор Вълчо, Никола поп,

[30] Сведения за развитието на рударството в Търлис вж. у Георги К. Георгиев, цит. съч., стр. 63—64.
[31] С. Зърнево се числяло в края на XIX в. към Неврокопска каза, а сега е в Гърция. В. Кънчов го отбелязва (цит. съч., стр. 194) с 1950 жители българи и 522 турци.

Сталю рудар, Петко Димо, Дойко Крайо, Димитри Влад, Вълко Дойчин, Бано поп, Иван Стоян, Милуш Йорго, Йорго Иван, Велко Дойко, Богослав Дойко, Ставрю Диман, Милчо Дайко, Радомир Димо, Вълкан Пею, Димитри Диман, Доброслав Вълковие, Тодор Диман, Вълко Братан, Дабижив Петко, Васил Михо, Йорго Стано, Грозйо Димо, Диман Димо, Тихослав Влайо, Колйо Белко, Мирко Станко, Добри Радойо, Йорго Братояно, Петко Родю, Иван Киркан, Грозе Стайко, Йорго Стано, Радослав Станко, Исен Рафет, Михал Иван, Драгослав Станко, Станислав поп, Петре Драгослав, Стою Петре, Иван Кокуна, Михаил Иван, Диман Драган, Брадко Кою, Димитри Никола, Бано Бачо, Диман Бачо, Петре Братояно, Громан Иван, Тодор Велко, Иван Велко, вдовицата Добра, вдовицата Петра, вдовицата Мара, вдовицата Рада.

[л. 6а] Другата вдовица Рада, другата вдовица Мара, другата вдовица Добра, вдовицата Стоянина, другата вдовица Добра, вдовицата Владина, вдовицата Елена, вдовицата Радослава, другата вдовица Рада, другата вдовица Добра, вдовицата Стайка, вдовицата Елена, вдовицата Руна, вдовицата Доброслава, вдовицата Кала, вдовицата Радослава, вдовицата Сюставровица, вдовицата Рада.

1 домакинство мюсюлмани, 171 домакинства неверници, 48 неженени неверници, 22 вдовици.

Производство: бенак — 1 [платец], 11 [акчета]. Испенче — 219 домакинства, 5475 акчета; 22 вдовици, 134 акчета. Пшеница — 214 килета, 2354 акчета. Ръж — 190 килета, 1130[32] акчета. Просо — 57 килета, 399 акчета. Овес — 215 килета, 935 акчета. Десятък от лозя — 650 [акчета]. Десятък от сено — 242 [акчета]. Десятък от градини — 50 [акчета]. Десятък от ливади — 130 [акчета]. Десятък от череши — 60 [акчета]. Десятък от слама[33] — 60 [акчета]. Налог от пчелни кошери — 230 [акчета]. Налог от самокови — 1 брой — 70 [акчета]. Налог от свине — 315 [акчета]. Мито от вино — 200 [акчета]. Воденици за брашно — 1 брой, 30 [акчета]. Димнина — 18 [акчета].

Всичко: 242 домакинства, приход — 12 701 [акчета].
Първоначално: 153 домакинства, приход — 11 603 [акчета].
Увеличение: 89 домакинства, приход — 1098 [акчета].

Село Брезичко, с друго име Айо Георги[34], подчинено на Серес. Към споменатия хас.

Бодо папас, Комнено Тодор, Манол папа, Димо Манол, Стамад Манол, Райко Сарандино, Киряко Райко, Стамад Влайко, Киряко Влайко, Радослав Стайко, Стастю Доброслав, Христодул Киряко, Парашкево Ахли, Киряко Стал, Аргиро Слав, Димитри Каламани, Стастю Милош, Богдан Михо, Михо Касандри, Йорги Михо, Димо Михо, вдовицата Мара, жена на Тодо, вдовицата Гюра, жена на Стал.

18 домакинства неверници, 3 неженени неверници, 2 вдовици.

---

32 Така е в оригинала. Би трябвало да бъдат 1330 акчета.
33 Четенето не е твърде сигурно.
34 Селото не може да бъде идентифицирано с никое отсега съществуващите селища.

Производство: ливади хаса[35] — 50 [акчета]. Испенче — 21 домакинства, 525 акчета; 2 вдовици, 12 акчета. Пшеница — 7 килета, 315 акчета. Ечемик — 32 килета, 640 акчета. Просо — 2 килета, 40 акчета. Десятък от зеленчукови градини — 91 [акчета]. Десятък от лен — 27 [акчета]. Данък от свине — 60 [акчета]. Данък от овчи мандри[36] — 50 [акчета]. Данък от говежди мандри — 900 [акчета]. Мито от вино и монополие — 240 [акчета]. Обичайната кокошка и погача — 16 [акчета].

Всичко: 23 домакинства, приход — 2966 [акчета].

Първоначално: 25 домакинства, приход — 3888 [акчета].

Увеличение: 2 домакинства, но приходът намалял с 922 [акчета].

Общо[37]: 1 град, 4 села, 1 мезра; 970 домакинства мюсюлмани, 240 неженени мюсюлмани, 1040 домакинства неверници, 167 неженени неверници, 348 вдовици, 56 домакинства евреи, 3-ма неженени евреи.

Всичко — 2824 [платци], приход — 250 250 [акчета].

[л. 6б] Хасове на негово превъзходителство Месих паша във вилаетите[38] Богданос[39], Серес, Тимур хисар[40] и Неврокоп.

Село Папрадна[41], принадлежащо към Богданос от казата Аврет хисарѝ[42]. Към споменатия хас.

Мюсюлмани: Искендер, син на Доган, Карагьоз, освободен роб на Мехмед, Хамза, син на Богдан.

Неверници: Стамат Васило, Богдан, брат на Васило, Краю Богдан, Стамад Станко, Станко, брат на Васило, Новак Станко, Йорго Станко, Драган Станко, Душман, брат на Васило, Димитър Душман, Димо Душман, Стамад Душман, Райко Вою, Вою Радослав, Димо Вою, Стан Вою, Братан Васил, Тодор Братан, Братан Тодор, Димо Йорго, Стамад Димо, Коста Димо, Никола Йорго, Панайот Калин, Тодор Панайот, Богдан Панайот, Стамад Панайот,

---

35 С името „хаса“, т. е. частно, специално, се обозначавали доносните обекти в територията на даден лен, които се намирали в непосредствено, лично владение на ленодържателя, в чиито доходи били приписани изцяло нему. Ö. L. Barkan, XV ve XVI inci asırlarda Osmanlı Imparatorlugunda toprak işçiliginin organizasyonu şekilleri. Istanbul Üniversitesi Iktisat Fakültesi mecmuası, Cilt I. Вж. В. Мутафчиева, Към въпроса за чифлиците Османската империя през XIV—XVII в., Исторически преглед, 1958, кн. 1, стр. 45.

36 Тук данъкът от мандрите е обособен отделно за овчите и отделно за говеждите мандри.

37 Направената тук рекапитулация се отнася за доходите на целия хас, към който падали градът Серес и още четири села.

38 С името вилает в онова време често се обозначавали включените в санджаците по-малки административни единици, съответствуващи на по-късните кази. По-късно, през края на XVI и в XVII в., с названието вилает се обозначавали само фискалните териториални единици при събирането на поголовния данък джизие.

39 Богданос се наричала областта около планината Бешикдаг, нахията, чието средище било с. Сухо. Нейното название е свързано с името на последния християнски владетел на тази област Богдан-жупан, който я владеел след разпадането на Душановата държава. Запазените предания за предосманското време, за Богдан „войвода“ вж. в СбНУ, кн. IV, 1891, стр. 156.

40 Днес в Гърция.

41 С. Папрат, Кукушко. Според В. Кънчов (цит. съч., стр. 165) в края на XIX в. селото наброявало 710 жители турци.

42 Дн. Кукуш, който се наричал още и Женско.

Димитър Ламир, Панайот Димитър, Стамад Калин, Стан Стамад, Яни Стамад, Панайот Нестор, Доброслав Нестор, Трандафил пришелец, Кирко Трандафил, Йорго ковач, Стан ковач, Димитри Васил, Балкуда Васил, Димитри Васил, Яни Новак, Стамад Яни, Новак Стамад, Димо Новак, Стан Димо, Стамад Димо, Йорго Анастас, Яни Станко, Стамад Яни, Димо Стайко, Димитър Динко, Апостол Димитър, Станко Димо, Васил Стояни, Стамад Стоян, Панайот Михал, Михал Калин, Димо Михал, Димо Тодор, Тодор Стан, Михо Стан, Тодор Божик, Димо Тодор, Дойко сирак, Димо Браю, Райко Браю, Никола Симеон, Тодор Никола, Димитър Влайко, Браю Димитър, Братко Йорган, Димо Йорган, Йорган Недин, Яни Алекси, Ангел Яни, Ангело Алекси, Миро Алекси, Михал Богдан, Димо Анастас, Яни Йорго, Димитър Дунгур, Стан Добри, Йорго Добри, Коста Дорбан, Иван ковач, Станко Иван, Леньо Стано, Стано Леньо, Гробан Стано, Стано Продан, Тодор ковач, Димо Тодор, Радослав Тодор, Раю Тодор, Стамад Ненко, Димо Стамад, Михо Димо, Русан Михо, Коно Петко, Стамад Коно, Стан Коно, Радомир Нико, Станко Нико, Димо Тодор, Русан Яни, Петко Бран, Тодор Петко, Йорго Петко, Стано Петко, Станко Тодор, Димитър Влад, Димо Влад, Слав Влад, Йорго Аргиро, Влад Димитър, Никола Димитър, Васо Димитър.

[л. 7а] Андрено Димитри, Кирко Влад, Иван Влад, Михо Васил, Васил Мушан, Стою Драган, Драган глухия, Стан Диман, Димо Диман, Тодор Стамад, Диман Стамад, Яни Йорго, Кирко Йорго, Димо Станислав, Тодор Димо, Станко Божил, Тодор Божил, Гробан Тодор, Димо Тодор, Тодор Влад, Стано Влад, Продо Смедник, Чочи Драган, Стамад Чочи, Димо Георго, Коста Димо, Йорго Димо, Радослав Димо, Йорго Севде, Брадослав Йорго, Кирко Тодор, Тодор Киряк, Димо Тодор, Петко Киряк, Димитри Иван, Михал Добривой, Станко Димо, Минчо Влад, Самуил[43] Минчо, Стан Минчо, Димо Доброслав, Тодор Качек, Кирко Качик, Димо Кирко, Никола Николин, Михо Витан, Димо Драгне, Никола Добри, Вълчо Драган, Стоян Вълчо, Марин Драган, Стоян Марин, Дойко Драган, Драган Дойко, Драгослав Драган, Драган Стамад, Михо Станислав, Никола Михо, Станислав Михо, Стан Тодор, Тодор Яни, Марин ковач, Стан Павлин, Тодор Братан, Стайко Стамад, Петко Самуил, Крайо Самуил, Яни Самуил, Йорго Яни, Стамад Русуна, Краю Стамад, Коста Йорго, Кою Коста, Димо Русуна, Русуна Сирман, Димо Сенадин, Петко Райко, Панайот Яни, Крайо Васил, Драган Симеон, Кирко Бостанджи, Кирко Васил, Нено пришелец, Яни Нено, Тодор Киряко, Димо Бельо, Влад Бельо, Стан Бельо, Станислав пришелец, бащината на Дойко — главатар на наглеждачите на прихода, вдовицата Димитра, жена на Михал, вдовицата Рада, жена на Кирко, вдовицата Димитра, жена на Димо, вдовицата Мара, жена на Дено, вдовицата Стана, жена на Драгне, вдовицата Гюра, жена на Никола, вдовицата Гюра, жена на Добройо, вдовицата Красимира, жена на Елено, вдовицата Каля, жена на Калйо, вдовицата Димитра,

[43] Името Самуил в оригинала е написано така, както се пише и арабското име Исмаил. Впрочем двете имена имат общ семитски произход. В случая обаче не става дума за помохамеданчен християнин, тъй като лицето е отнесено към категорията на неверниците. Поради това четем Самуил, а не Исмаил.

жена на Продан, вдовицата Вълка, жена на Млад, вдовицата Добра, жена на Добри, вдовицата Стана, жена на Радослав, вдовицата Гюра, жена на Радослав, вдовицата Рада, жена на Петко, вдовицата Софка, жена на Смил, вдовицата Скила, жена на Яни.

3 мюсюлмански домакинства, 193 домакинства неверници, 17 неженени неверници, 17 вдовици.

Производство в серски килета[44]: чифт[45] — 1 [платец], 22 акчета. Бенак — 2 [платци], 22 акчета. Испенче — 210 домакинства, 5250 акчета; 17 вдовици, 102 акчета.

Пшеница — 110 килета, 4950 акчета. Жито — 25 килета, 500 акчета. Ръж — 21 килета, 420 акчета. Просо — 38 килета, 560 акчета. Леща — 6 килета, 120 акчета. Данък от лозя — 1910 акчета. Десятък от чесън — 41 акчета. Десятък от сено — 180 [акчета]. Десятък от овощия — 20 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 245 [акчета]. Данък от свине — 292 [акчета]. Данък от жълъд[46] — 200 [акчета]. Ниабет и свтбарина — 390 [акчета].

Всичко: 230 домакинства, приход 15 504 [акчета].
Първоначално: 164 домакинства, приход 12 413 [акчета].
Увеличение: 66 домакинства, приход — 3091 [акчета].

[л. 7б] Село Градитна[47], подчинено на Богданос от казата Аврет хисаръ. Към същия хас.

Мюсюлмани: Хадър, син на Карагьоз, Хамза, син на Хадър, Хадър, син на Грозе.

Неверници: Стано Стамад, Негуле Стано, Велко Рали, Димо Белко, Стано Белко, Манол Димо, Койо Белко, Васо Димо, Георги Васо, Илко Васо, Димо Манол, Михо Манол, Райко Доган, Станислав Райко, Георго Райко, Доган Добри, Гергин Яни, Димо Яни, Бали Яни, Стамад Радумо, Радомир Стамад, Калуди Йорго, Петко Миро, Станьо Петко, Йорго Петко, Койо Сталин, Васо Сталин, Братан Димо, Сталица Влахо, Иван Влахо, Павун Влахо, Райко Дусман, Донко Райко, Васил Райко, Васил Дусман, Димитри Васил, Стан Васил, Димо Йорго, Стан Братил, Станко Стан, Димитри Стан, Влад Стан, Васил Стан, Стан Димо, Марини Димо, Продан Алилин, Стан Продан, Яни Продан, Продроледис[48] Продан, Йорго Стамад,

[44] Серските килета очевидно били около четири пъти по-големи от обикновените цариградски или неврокопски килета. Докато едно цариградско или неврокопско киле пшеница се оценявало по 11 акчета, серското киле се оценявало по 45 акчета килето.

[45] С името чифт, или ресм-и чифт, се наричал поземленият паричен данък, плащан от раите мюсюлмани, които се занимавали със земеделие и владеели земя, равна на един пълен „чифт" или „пълен чифтлик". Райетският чифтлик, съответно бащината при християните земеделци, според османското законодателство от първата половина на XVI в. обхващал 70—80 дюнюма доброкачествена земя, 100 дюнюма средна земя или 135—150 дюнюма слаба земя. Вж. кануннамето на Сюлейман I у Г. Гълъбов, цит. съч., стр. 28 и сл.; за размерите на райетския чифлик и свързания с него данък ресм-и чифт вж. стр. 38, 48, 49 и др.

[46] Данък от жълъд или ресми-и булут се наричала таксата, която ленният държател събирал от онези лица, които използували жълъда от приписаните му дъбови гори за паша на добитъка.

[47] Селото не може да бъде идентифицирано сигурно с някое от по-късните селища. Може да се допусне, че се касае за с. Грамада, Кукушко, което според В. Кънчов (цит. съч., стр. 168) в края на XIX в. имало 600 жители българи християни.

[48] Четенето не е сигурно.

Стамад Йорго, Никола Йорго, Райко Стамад, Михо Стамад, Тодор Стамад, Димо Гороз, Петко Стамад, Йорго Грозо, Тодор Грозйо, Минчо Грозо, Тодор Момчил, Михал Пеко, Драган Михал, Герги Михал, Неко Бого, Стан Неко, Стан Георго, Пеко Стан, Гроз Рафел, Стан Грозо, Кирко Грозо, Бойко Грозьо, Васил Милчо, Стан Васил, Доно Вълчин, Стоян Доно, Васил Донко, Стоян Вълчин, Дойко Стоян, Коста Стоян, Васил Стоян, Калуди Савица, Димо Калуди, Злат Калуди, Сталица Стамад, Димитри Стамад, Иван Димо, Райко Димо, Стан Димо, Коста Герги, Русен Коста, Койо Коста, Стан Димо, Никола Димо, Кирко Неко, Димо Кирко, Стайко Кирко, Влад Кирко, Пеко Кирко, Йорго Неко, Стамад Йорго, Димо Братан, Станко Димо, Йорго Братан, Тонко Йорго, Димо Яни, Стан Михо, Ганойко Йорго, Стан Гойко, Димо Гойко, Бого Гойко, Михо Йорго, Кеманон[49] Михо, Димо Георго, Яни Георго, Калуди Йорго, Яни Михо, Стоян Яни, Кемер поп Димо, Коста Братан, Братан Коста, Димо Коста, Райко Коста, Пройо Коста, Станислав Яни, Димо Станислав.

[л. 8а] Калин Йорго, Яни Ченгяр, Ненко Яни, Тодор Калавирда, Димо Михо, Стайко Михо, Стан Михо, Димитри Димо, Ненко Иван, Иван Коста, Райко Ненко, Йорго Райко, Грозйо Крайо, Стан Станислав, Васил Велчо, Калуди Васил, Коста Иван, Михаил Иван, Георго Васко, Стамад Васко, Иван Рад, Стан Иван, Ненко Иван, Дойко Рад, Доню Михо, Стоян Яни, Крайо Станко, Ненко Станко, Горун Станко, Велко Илиян, Яни Нено, Стайко Радослав, Стамад Стайко, Яни Стайко, Стоян Стонил, Стан Михо, Яни Бойо, Тодор Радославов, Стоян Герги, Стайко Георго, Стамад Стален, вдовицата Станка, жена на Яни, вдовицата Мара, жена на Марин, вдовицата Ерменка, жена на Васил, вдовицата Тоса, жена на Димо, вдовицата Калуда, жена на Васил, вдовицата Бона, жена на Йорго, вдовицата Димитра, жена на Стан, вдовицата Рада, жена на Яни, вдовицата Елена, жена на Йорго, вдовицата Ирина, жена на Доко, вдовицата Стана, жена на Михо, вдовицата Елена, жена на Георги, вдовицата Стана, жена на Димно, вдовицата Влада, жена на Стойнил, вдовицата Мара, жена на Михо, вдовицата Стана, жена на Яни, вдовицата Станислава, жена на Димитри, вдовицата Каля, жена на Яни.

3 домакинства мюсюлмани, 1 неженен [мюсюлманин], 154 домакинства неверници, 13 неженени неверници, 18 вдовици.

Производство в серски килета: чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Бенак — 1 [платец], 11 акчета. Мюджерред — 1 платец, 8 акчета. Испенче — 167 домакинства, 4175 акчета; 18 вдовици, 108 акчета.

Пшеница — 78 килета, 3060 акчета. Жито — 11 килета, 220 акчета. Ръж — 16 килета, 320 акчета. Просо — 14 килета, 280 акчета. Овес — 13 килета, 182 акчета. Леща, в пари — 20 акчета. Десятък от лозя — 250 [акчета]. Десятък от чесън — 20 [акчета]. Десятък от сено — 30 [акчета]. Данък от свине — 162 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 146 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 200 [акчета].

Всичко: 188 домакинства, приход — 10 314 [акчета].

Първоначално: 132 домакинства, приход — 6962 [акчета].

[49] Четенето не е достатъчно сигурно.

Увеличение: 52 домакинства, приход — 3352 [акчета].

Село Ганица[50], подчинено на Богданос в каза Аврет хисаръ. Към споменатия хас.

Мюсюлмани: Искендер, син на Касъм.

Неверници: Велю Радослав, Петко Радослав, Стойо Петко, Велю Петко, Стою Думо, Думо Стою, Димитри Думо, Думо Димитри, Стан Думо, Михал Думо, Райко Бойлен, Стоян Йорго, Рад Калоян, Стоян Рад, Дойко Михо, Михо Стайко, Дражо Стайко, Стан Дражо, Димитри Янко, Пею Йорго, Дойко Прою, Димо Дойко, Иван Дойко, Петко Войко, Петко Прою, Пройко Петко, Думо Петко, Пройо Думо, Калуди Прою, Дойко Прою, Нико Тодор, Брайко Тодор, Тодор Брайко, Петко Рал, Тодор Йорго, Яни Тодор, Михо Тодор, Стан Раю, Пею Стан, Райко Стан, ЙоргоДимитри.

[л. 8б] Думо Стан, Бойко Димитри, Думо Димитри, Петко Димитри, Пею Димитри, Димо Яни, Петко Димо, Дойлин Димо, Рою Добромир, Влад Дою, Алекси Дою, Петко Алекси, Продан Петко, Станиша Алекси, Петко Станиша, Стоян Станиша, Влад Алекси, Стойко Алекси, Влад Петко, Атуд Яни, Дойлин Яни, Яни Дойлин, Йорго Дойлин, Стрезо Стале, Стале Стрезо, Михо Яни, Пею Петко, Димитри Старчо, Стоян Димитри, Манол Димитри, Никола Димитри, Калуди Димитри, Манол Киряко, Киряк Манол, Никола Киряк, Йорго Марин, Димитри Марин, Мирчо Браю, Раю Стаю, Димо Червеник, Димо Стайко, Злат Добрю, Стан Димо, Богдан пришелец, вдовицата Мара, жена на Тодоре, вдовицата Кали, жена на Стайко, вдовицата Стана, жена на Димко, вдовицата Лоза, жена на Касъм вдовицата Дора, жена на Прою, вдовицата Кали, жена на Димитри, вдовицата Мара, жена на Никола, вдовицата Станислава Дойнин.

1 мюсюлманско домакинство, 72 домакинства неверници, 13 неженени неверници, 8 вдовици.

Производство в серски килета: чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Испенче — 85 домакинства, 2225 акчета; 8 вдовици, 48 акчета.

Пшеница — 35 килета, 1075 акчета. Ечемик — 26 килета, 520 акчета. Ръж — 8 килета, 160 акчета. Просо — 11 килета, 220 акчета. Десетяк от лозя — 140 [акчета]. Десетяк от лен — 177 [акчета]. Десятък от слама[51] — 78 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 127 [акчета]. Данък от свине — 110 [акчета]. Данък от воденици — 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 200 [акчета].

Всичко: 94 домакинства, приход — 5632 [акчета].

Първоначално: 45 домакинства, приход — 4395 [акчета].

Увеличение: 49 домакинства, приход — 1237 [акчета].

Село Срамково[52], принадлежащо към Богданос в каза Аврет хисаръ. Към същия хас.

Йорги Лека, Дейо Йорги, Михо Лека, Димитри ковач, Пею ковач, Йорго Рад, ...[53] Йорго, Димо Бано, Тодор Коста, Стамад Коста, Киряко

[50] Селото не може да бъде идентифицирано с някое отсега съществуващите селища в този край.

[51] Четенето не е много сигурно.

[52] И това село не може да бъде идентифицирано с някое от сегашните села.

[53] Оригиналът прояден от книжен червей и името не се чете.

Стамад, Манол Влачо, Димо Михо, Думо Стайко, Пею Свирджи, Йорго Думо, Оргица арнавуд, Радо арнавуд, вдовицата Тодора, жена на Тодор.

16 домакинства невернщи, 2 неженени невернщи, 1 вдовица.

Производство в серски килета: испенче — 18 домакинства, 450 акчета; 1 вдовица, 6 акчета.

Пшеница — 11 килета, 495 акчета. Ечемик — 10 килета, 200 акчета. Просо — 9 килета, 180 акчета. Десятък от лозя — 60 [акчета]. Данък от свине — 24 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 50 [акчета].

Всичко: 19 домакинства, приход — 1465 [акчета].

Първоначално: 3 домакинства, приход — 605 [акчета].

Увеличение: 16 домакинства, приход — 860 [акчета].

[л. 9а] Село Лешница[54], подчинено на Неврокоп. Към същия хас.

Мюсюлманинът Али, син на Рад, мюсюлманинът Хамза, син на същия, Пено Рад, Стойко Пено, Коно Пено, Костандин Пено, Радослав Пено, Милутин Доно, Стойко Милко, Радослав Милко, Рале Тодор, Стойко Тодор, Бельо Бельо, Грозе Бельо, Петко Бельо, Стойко Мильо, Стойко Ненко, Райко Влад, Милош Доко, Стан Дою, Грозе Димитри, Иван Миле, Димитри Иван, Миле Иван, Продан Райчо, Бойчин Злат, Стойко Стано, Радул Стано, Рад Станислав, Пеко Станислав, Белко Радослав, Петко Радослав, Продан Добривой, Джоро Радул, Стойко Радул, Рад Радул, Дойке Грозоман, Радул Грозоман, Радослав и Стоян Грозоман, Стоян Радул, Вълкан Стоян, Иван Стоян, Петко Влад, Марко Петко, Стане Петко, Радул Вралин, Ненко Вралин, Грозе Вралин, Стойко Милко, Радул Райке, Радослав Драл, Радослав Милош, Станислав Милош, Пено Станислав, Стойко Крайо, Иван Крайо, Димитри Радестин, Стоян Димитри, Любен Доно, Вълчо Любен, Михо Доно, Продан Доно, Вельо Злат, Стойко Вельо, Мильо Злат, Грозе Милош, Влад Милош, Доно Милош, Милко Душко, Грозе Милко, Милош Койо, Дойко поп, Радослав поп, Ненчо поп, Грозю Белчо, Радослав Белчо, Райко Белчо, Драго Селчо, Иван Радослав, Пенко Иван, Станко Радослав, Димитри Радослав, Минчо Радослав, Радослав [и] Райко Белчо, Стоян Димитри, Грозе Велко, Ненко Велко, Милош Вельо, Милош Качо, Стойко Милош, Продан Милош, Акчо Милош, Влайо Ненко, Радослав Влайо, Иван Влайо, Грозе Пенко, Димитри Пенко, Пенко Милчо, Бойко Радул, Стойко Момчо, Бельо Давидко, Грозе Донко, Добре ковач, Джорджо, Велко Малин, вдовицата Гроза, жена на Тодор, вдовицата Стоенка, вдовицата Рада, вдовицата Милица, вдовицата баба Дена, вдовицата Рада, жена на Грозе, вдовицата Радослава, вдовицата Стана, Стан Продан, Радул Добривой.

1 домакинство мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 88 домакинства невернщи, 17 неженени невернщи, 8 вдовици.

Производство в неврокопски килета[55]: чифт — 1 [платец], 22 акчета. Мюджерред — 1 [платец], 8 акчета. Испенче — 105 домакинства, 2625 акчета; 8 вдовици, 48 акчета.

[54] Днес с. Елешница, Благоевградски окръг.

[55] Неврокопското киле било четири пъти по-малко от серското. Едно неврокопско киле пшеница се оценявало по 11 акчета.

Пшеница — 55 килета, 605 акчета. Ечемик — 13 килета, 71 акчета. Ръж — 80 килета, 560 акчета.

[л. 9б] Просо — 8 килета, 56 акчета. Овес — 22 килета, 99 акчета. Десятък от леща, в пари — 18 [акчета]. Десятък от овощия — 5 [акчета]. Десятък от сено — 45 [акчета]. Десятък от зеленчукови градини — 103 [акчета]. Десятък от лен — 70 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 91 [акчета]. Данък от свине — 61 [акчета]. Мито от вино — 40 [акчета]. Монополие от вино — 100 [акчета]. Воденици за брашно — 2 броя, 20 [акчета]. Воденици за брашно — 2 броя, 60 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 200 [акчета]. Тепавици — 2 броя, 30 [акчета].

Всичко: 115 домакинства, приход — 4936 [акчета].

Първоначално: 90 домакинства, приход — 4028 [акчета].

Увеличение: 25 домакинства, приход — 908 [акчета].

Село Тодоракюво[56] подчинено на Демир хисар. Към същия хас.

Мюсюлманинът Нусух, син на Бойо, Никола Станко, Стойко Никола, Михал Никола, Стан Никола, Дрончо Стано, Димо Дрончо, Раде Друмчо, Кирко Доброслав, Димо Бельо, Райко Димо, Бельо Димо, Деньо Райко, Станиш Дено, Русин Дено, Ранко Стан, Димо Стан, Петре Стан, Продан Червено, Станише Петко, Манко Петко, Нено Доно, Стан Доно, Добрейко Райко, Нено Добрейко, Райко Костин, Стан Добрейко, Стан Бойо, Милко Бойо, Райко Бойо, Ненко Стано, Стан Ненко, Манко Байко, Лукан Байко, Прою Раян, Радослав Раян, Ненко Димчо, Пройко Димитри, Бельо Димитри, Никола Нягул, Неко Иван, Димо Иван, Радослав Белчо, Деян Милчо, Пено Думо, Райко Щерю, Думчо Щерю, Стан Стоян, Тодор Димко, Драю Димко, Стоян Димко, вдовицата Димитра, жена на Иван, вдовицата Евда, жена на Янко, вдовицата Донка, жена на Бельо.

1 домакинство мюсюлмани, 47 домакинства неверници, 3 неженени неверници, 3 вдовици.

Производство: чифт — 1 [платец], 22 акчета. Испенче — 50 домакинства, 1250 акчета; 3 вдовици, 18 акчета.

Пшеница — 23 килета, 1035 акчета. Ечемик — 5 килета, 100 акчета. Ръж — 5 килета. 100 акчета. Просо — 11 килета, 220 акчета. Леща в пари — 10 [акчета]. Десятък от лозя — 250 [акчета]. Десятък от лен — 115 [акчета]. Десятък от жълъд — 30 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 195 [акчета]. Данък от свине — 95 [акчета]. [Воденица][57] за брашно — 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 120 [акчета].

Всичко: 54 домакинства, приход — 2402 [акчета].

Първоначално: 45 домакинства, приход — 2996 [акчета].

Увеличение: 9 домакинства, приход — 594 [акчета].

Село Раяново[58], подчинено на казата Демир хисар. Към същия хас.

Мюсюлманинът Карагьоз, син на Добри, Мирдан Радослав, Стан Мирдан, Ангел Мирдан, Стан Добри, Димо Коно, Стоян Ненко, Рад Ненко, Нено Ненко, Продан ковач, Петко Продан, Стале ковач, Пено Донко, Про-

[56] С. Тодорин, Демирхисарско, което в края на XIX в. имало 180 жители българи християни и 220 турци (вж. В. Кънчов, цит. съч., стр. 186).

[57] Оригиналът повреден.

[58] Според В. Кънчов (цит. съч., стр. 166) съществувало село Раяново в Авретхисарска (Кукушка) каза, което наброявало 180 жители българи и 380 турци.

дан Доброслав, Браю Доброслав, Михо Доброслав, Петко Дено, Райко Никола, Стойко Михо, Русадин Маринчин, Иван Костин.

[л. 10а] Вельо Иван, Стан Иван, Станко Добро, Нено Добро, Ранко Добро, Станко Райко, Млад Райко, Райко Райко, Трайко Новак, Продан Трайко, Радослав Стан, Комиса Стан, Рале Стойко, Димитри Рале, Димитри Продан, Продан Димитри, Стамад Райко, вдовицата Гроза, жена на Петко.

1 домакинство мюсюлмани, 34 домакинства неверници, 3 неженени неверници, 1 вдовица.

Производство: бенак — 1 [платец], 11 акчета. Испенче — 37 домакинства, 925 акчета, 1 вдовица, 6 акчета. Пшеница — 10 килета, 450 акчета. Жито — 8 килета, 160 акчета. Ръж — 3 килета, 60 акчета. Просо — 4 килета, 80 акчета. Овес — 3 килета, 32 акчета. Десятък от лозя — 40 [акчета]. Десятък от чесън — 15 [акчета]. Десятък от лен — 80 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 70 [акчета]. Данък от свине — 105 [акчета]. Данък от желъд — 30 [акчета]. Една воденица за брашно — 15 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 70 [акчета].

Всичко: 39 домакинства, приход — 1659 [акчета].

Първоначално: 49 домакинства, приход — 2839 [акчета].

Намаление: 10 домакинства, приход — 1190 [акчета].

Село Мошелово[59], подчинено на Демир хисар. Към същия хас.

Дял[60]:

Мюсюлманинът Муса, син на Станко, Койо Дука, Рале Койо, Дука Койо, Пено Койо, Димо Гробан, Петко Гробан, Васо Гробан, Иорго Райко, Станко Райко, Никола Милош, Петко Милош, Станко Дука, Рале Райко, Ненко Рале, Трифон Райко, Стамад Трифон, Райко Трифон, Сено Димо, Петко Райко, Стан Стан, Кирко Петралин, Димо Кирко, Войномир Димко, Бойо Димко, Райко Станко, Стан Ненко, Крайко Койо, Йорго Яно, Никола Радослав, Димо Драйо, Донко Драйко, вдовицата Дина Стан, вдовицата Станка, жена на Райко.

1 домакинство мюсюлмани, 27 домакинства неверници, 4 неженени неверници, 3 вдовици.

Производство: чифт — 1 [платец], 22 акчета. Испенче — 31 домакинства, 775 акчета; 3 вдовици, 18 акчета.

Пшеница — 20 килета, 900 акчета. Жито — 10 килета, 200 акчета. Ръж — 10 килета, 200 акчета. Просо — 2 килета, 40 акчета. Овес — 10 килета, 140 акчета. Леща в пари — 30 [акчета]. Десятък от лен — 80 [акчета]. Десятък от памук — 30 [акчета]. Данък от пчелни кошери — 90 [акчета]. Данък от свине — 90 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 70 [акчета].

[59] В Демирхисарска каза В. Кънчов (цит. съч., стр. 185) е отбелязал с. Мешели, което имало 350 жители турци. В Серско той отбелязва (стр. 179) с. Мусали със 140 жители турци. По-вероятно е отъждествяването със с. Мешели, Демирхисарско.

[60] Това пояснение показва, че в регистъра е описано не цялото село Мошелово, а само част от него, т. е. частта, която принадлежала към този хас.

Всичко: 35 домакинства, приход — 2675 [акчета].
Първоначално: 27 домакинства, приход — 2072 [акчета].
Увеличение: 8 домакинства, приход — 603 [акчета].

[л. 106] Село Шугово[61], подчинено на Демир хисар. Към същия хас.

Мюсюлмани: Исмаил, освободен роб на Саруджа паша[62], Мехмед, син на Исмаил, Махмуд, син на Исмаил, Евренос, син на Исмаил, Барак, син на Янко, Ахмед, син на Мехмед, Хадър, освободен роб на Мустафа.

Неверници:

Махалата Доброслав:

Влайко Петко, Стоян Петко, Ненко Ясен, Славко Стан, Яни Стоян, Хран Димитри, Стоян Хран, Боян Райко, Яни Боян, Добри Боян, Койо Рале, Никола Рале, Петко Рале, Стоян Досю, Армен Станко, Стоян Думо, Спасен Думо, Бою Спасен, Тодор Спасен, Стоян Спасен, Димитри поп, Койо Йонин, Ненко Йон, Райко Йон, Шидерю Райко, Пройко Шидерю, Рале Шидери, Данко Нено, Рале Райко, Стойко Райко, Петко Райко, Стою Брато, Ненко Стою, Брато Стою, Тъпко Мильо, Пронко Мильо, Райко Мильо, Добри Иван, Велко Петко, Стойко Спасен, Вълкан Спасен, Бранко Драган, Злато Драган, Рале Новак, Драгослав Рале, Иван Новак, Пройо Новак, Стан Ружин, Ненко Стан, Стан Вълкан, Спасе Райко, Драган Райко, Новак Райко, Райко Новак, Мильо Стоян, Киро Стоян, Стайко Стоян, Тодор Стоян, Стоян Тодор, Стайко Стан, Стан Стан, Стойко Шидерю, Райко Стойко, Доброслав Андано [?], Стоян Доброслав, Станислав Доброслав, Бальо Гранчо, Стан Балчо, Радомир...[63], Райко Радомир, Аламан Стале, Продан Аламан, Стан поп, Драгой поп, Стане Драгой, Стоян Драголин, Нено Гьорго, Димчо Гьорго, Йоно Йорго, Булчин Брест, Пройко Булчин, Стан Никола, вдовицата Стана, жена на Стан, вдовицата Мила, жена на Милю, вдовицата Рада, жена на Стан, вдовицата Рада, жена на Брато, вдовицата Аскона, жена на Райко, поп Драголин.

Махалата Димитри:

Димитри Русин, Стойко Димитри, Дойко Димитри, Русин Димитри, Радослав Русин, Йорго Радослав, Пройко Радослав, Стане Доброслав, Продан Марко, Костадин Марко, Димитри Райко, Стойко Янко, Стойко Думо, Добрил Думо, Никола Чордин, Стоян Стано, Рад Стано, Доко Михослав, Киряк Радо, Продан Добри, Стойко Грудник[64].

---

[61] Селото е запазило името си. В. Кънчов (цит. съч., стр. 185) го отбелязва с 850 жители българи и 500 турци.

[62] Саруджа паша бил виден сановник по времето на Мурад II. След смъртта му останал за известно време везир и при султан Мехмед II. През 1453 г. бил уволнен и пенсиониран. Датата на смъртта му е неизвестна.

[63] Листът в оригинала е повреден и презимето на лицето не се чете.

[64] Тук завършва първият запазен откъслек от регистъра. Следващата по-нататък втора част от същия регистър се съхранява в друг фонд. Между тези две запазени части е имало други, изгубени листове, така че втората част не е непосредствено продължение на първата.

Втори откъс от същия регистър[65]

[л. 1а] Овес — 70 килета, 315 [акчета]. Леща — 21 [акчета]. Десятък от лозя — 1050[66]. Десятък от орехи — 29. Десятък от лен — 75. Десятък от пашкули — 49. Данък върху пчелни кошери — 152. Данък от свини[67] — 97. Десятък от плодове — 30. Десятък от зеленчукови градини — 92. Бач върху вино — 100. Воденици за брашно — 3 броя, 45 [акчета]. Десятък от лена — 90. Ниабет и сватбарина — 300.

Всичко: 157 домакинства; приход — 8395 [акчета].

Първоначално: 112 домакинства, приход — 5738.

Увеличение: 45 домакинства, приход — 2662.

Село Буково[68], спадащо към Чеч. Към споменатия хас.

Искендер, син на Абдуллах, Елиас, негов син, Касъм, негов брат, Мустафа, негов брат, Карагьоз, негов брат, Хамза, син на Юнус, Курд, негов син, Муса, негов брат, Кара, син на Юнус, Хъдър, негов брат, Ковач, син на Абдуллах, Дуруд, негов син, Ахмед, негов брат, Сюлейман, негов брат, Ковач, брат на Юнус, Дуруд, негов син, Касъм, негов син, Хамза, син на Ковач, Елиас, негов брат, Карагьоз, негов брат, Карагьоз, син на Абдуллах, Хюсеин, негов син, Мустафа, негов брат, Хъдър, негов брат, Девлетхан [?], негов брат, Касъм, негов син, Хамза, негов брат, Сарухан, син на Саруджа, Хасан, негов син, Балабан, негов брат, Елиас, негов брат, Ахмед, син на Саруджа, Мустафа, негов син, Хамза, негов брат, Искендер, негов брат, Ширмерд, син на Саруджа, Мустафа, син на Атмаджа, Елиас, син на Абдуллах, Балабан, негов син, Шермерд, син на Саруджа, Елиас, негов брат, Мустафа, син на Дурахан, Искендер, син на Саруджа, Хамза, негов син, Али, син на Турахан, Елиас, негов брат, Касъм, негов брат, Феррах [?], негов брат, Вели, негов брат, Хъдър, брат на Дурхан, Али, негов син, Инан, негов брат, Суле, негов брат, Вели, негов брат, Муса, син на Исмаил, Мурад, негов син, Сарух, негов брат, Хъдър, негов брат, Инан, негов брат, Доган, син на Исмаил, Бали, негов син, Мустафа, негов брат, Хасан, син на Исмаил, Хамза, негов син, Ибрахим, син на Исмаил, Атмаджа, негов син, Мустафа, негов брат, Карагьоз, син на Исмаил, Мустафа, негов син, Хасан, негов брат, Сьондек, брат на Карагьоз, Елиас, негов син, Карагьоз, негов брат, Ибрахим, син на Абдуллах, Дурхан, негов син, Мурад, негов брат, Муса, негов брат, Елиас, брат на Ибрахим, Касъм, негов син, Хъдър, брат на Елиас, Мустафа син на Елиас, Балабан, брат на Елиас, Юсуф, негов син, Али, негов брат, Сюлейман, негов брат, Хамза, негов брат, Деведжи, син на Абдуллах, Сюлейман, негов син, Кара-

[65] Съхранява се в НБКМ, Ор. отдел, сигн. Бл. 3/6, инв. 3572. Частично е публикуван в сб. Асимилаторската политика на турските завоеватели. Поместеният тук пълен превод и бележките към него са направени от Стр. Димитров, Руси Стойков и Бистра Цветкова.

[66] Всички данъци и доходи са изразени в акчета. По-нататък ние не ще добавяме в скоби пояснението „акчета".

[67] Според законите на Мехмед II този данък се събирал в размер на две свине по едно акче в случай, че свинете свободно пасели заедно с говедата. Срв. българския превод на този закон от Бистра А. Цветкова и Никола Попов в Извори за българското право, т. I, съст. и ред. Г. Гълъбов, София, 1962, стр. 25.

[68] Дн. гара Бук в Гърция.

гъоз, негов брат, Елиас, син на Ширмерд, Мустафа, негов брат, Омур, син на Абдуллах, Хъдър, негов син, Доган, син на Абдуллах, Али, негов син, Шамин, брат на Ибрахим, Хъдър, син на Шамин, Юнус, син на Абдуллах, Ширмерд, брат на Балабан, Дормуш, син на Саруджа.

86 домакинства мюсюлмани, 14 неженени мюсюлмани.

[л. 1б] Производство: от хаса ливади — 30 [акчета]. Чифт — 50 [платци], 1100 [акчета]. Бенак — 36 [платци], 396 [акчета]. Мюджерред — 14 [платци], 112 [акчета]. Пшеница — 51 килета, 280 акчета. Ечемик — 25 килета, 87 акчета. Ръж и просо — 103 килета, 360 акчета. Леща — 3 [акчета]. Овес — 52 килета, 130 акчета. Десятък от лозя[69] — 280. Десятък от плодове — 10. Десятък от орехи — 96. Данък върху пчелни кошери — 130. Данък върху овце[70] — 2146. Воденици за брашно — 98. Ниабет и сватбарина — 200. Десятък от лен — 42.

Всичко: 100 домакинства, доход 5500 [акчета].

Общо: 5 села, 121 домакинства мюсюлмани, 17 неженени мюсюлмани, 255 домакинства неверници, 47 неженени неверници, 24 вдовици.

Всичко: 464 домакинства, Доход — 33 091 [акчета].

Зиамет Петрово във владение на Кемал бей[71], сер-азебан[72] на Румили. Има султански берат.

Село Петрово[73], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Мюсюлмани: Урудж, син на Хасан, Хасан, негов син, Торуд, син на Махмуд, Мурад, син на Тимур, Пазарлу, негов брат, Юнус, негов брат, Карагъоз, син на Стано.

Неверници; Михо Ваняк (?), Богдан Михо, Русен Михо, Гьорго Михо, Гьорко Яран, Бойко Гьорко, поп Георго, Грозе Георго, Тодор Михо, Велко Тодор, Милош Тодор, Стою Милош, Деян Милош, Велко Милош, Белко Милош, Димо Георго, Русен Димо, Сенадин Димо, Русен Георго, Тодор Русен, Кирко Русен, Кириак Гюрко, Тодор Кириак, Милош Кириак, Радослав Станимир, Златан Богой, Дочо Злат, Милко Яран, Георго Яран, Богоя Станимир, Стойчо Михо, Тодор Стойчо, Димо Мантеица, Велко Димо,

---

69 Според официалното османско законодателство лозята в някои места били облагани с десятък, а другаде с поземлен данък — ресм-и дьонюм. Срв. J. v. Hammer, Des Osmanischen Reiches Staatsverfassung und Staatsverwaltung, I, Wien, 1815, S. 285.

70 През XV в. този данък (ресм-и агнам) се събирал еднакво от мюсюлмани и немюсюлмани в размер на три овце по едно акче. През XVI в. данъкът се налагал в размер по едно акче на две овце. Osmanlı kanunnameleri, MTM, I, I, s. 108.

71 Кемал бей — известен флотски командир от времето на Баязид II. Бил командир на азебите от Румелия, командувал един от най-големите кораби от османската флота, взел участие в морските сражения при Наварин и превземането на Лепанто през 1499 г., участвувал в потушаването на бунга на наваринските жители и повторното завладяване на крепостта през 1501 г. Известен като Кемал реис. Вж. Сиджил-и османи, т. IV, стр. 78; Хюсеин, Беда'и ул-века'и, изд. от А. С. Тверитинова и Ю. А. Петросян, Москва, 1961, т. II, л. 360а, 366а.

72 Азеби — военна формация в Османската империя. Азебите били използувани като десантни части по корабите, като своеобразна морска пехота или пък за охрана на крайбрежните крепости. Азеби се наричали и 400-те души, които по времето на Мехмед II съставлявали първия редовен военноморски корпус.

73 С. Петрово, Демирхисарско. В края на XIX в. селото се състояло от 950 българи християни, 280 турци и 120 власи (срв. В. Кънчов, цит. съч., стр. 184).

Георго Вълкан, Петко Георго, Златан Георго, Велко Георго, Димо Вълкан, Димитри Михо, Михо Бранко, Никола Крайко, Радко Никола, Райко Никола, Георго Масочин [?], Пени Райко, Радослав поп, Георго Радослав, Димитри поп, Стайко Димитри, Добромир Димитри, Тодо Георго, Русен Куман, Бойо Куман, Маври Тодор, Йорго Сенадин, Сенадин Сенадин, Димо Фотин, Стайко Димо, Драл Димо, Саранде Костадин, Георг Саранде.

[л. 2а] Мързан Саранде, Велко Кумано, Кириак Тодор, Никола Кириак, Тодор Кириак, Димо Божкино, Раю Димо, Тодор Трифон, Никола Мелахрино [?], Димитри Никола, Стайко Никола, Велчо Никола, Петре Никулица, Никола Стайко, Стойко Стойко, Рад Владжо, Георго Рад, Стате Рад, Райко Гудино, Димо Гудино, Новак Демир, Георго Новак, Димо Новак, Тодор Новак, Яни Новак, Йорго Драгослав, Радко Драгослав, Петко Драгослав, Яно Петко, Кириак Тодоран, Михо Тодоран, Стойо Владко, Русен Стойо, Георго Стойо, Никола Манол, Георго Никола, Вълкашин Манол, Вълчо Манол, Вълчо Вълчо, Васил Доброслав, Радко Васил, Петре Васил, Златан Васил, Георго Бойо, Михо Бойо, Кирко Миран, Бано Печикон, Русен Драган, Вълко Русен, Яни Драган, Тодор Драган, Фотин Драган, Димитри Фотин, Добре Фотин, Русен Фотин, Димо Бойо, Тодор Мастеро. Димо Вълкашин, Михо Богдан, Тодор Михо, Тодор Белчуга, Райко Тодор, Пейо Колесарчо [?], Радослав Пейо, Раю Димитри, Никола Димитри, Георго Димитри, Пейо Алекси, Георго Стайко, Богдан Йорго, Тодор Грънчар, Стайко Тодор, Милко Грънчар, Димо Грънчар, Тодор Грънчар, Петре Димо, Радослав Коритчар [?] Димко Радослав, Милко Мелахрино [?], Пейо Милко, Вълчо Милко, Драгушин Георго, Райко Кавур, Кирко Райко, Йован Кавур, Велко Иван, Станко Макрьо, Рад Стайко, Златан Стайко, Стайо Макрьо, Бойко Стано, Рад Яно, Продан Рад, Бальо Димитри, Димо Бальо, Диман Бальо, Коста Тодор, Милко Коста, Милко Яница, Петко Русю, Стайко Диманица, Георго Стайко, Рад Стайко, Димо Богой, Милко Бельо, Георго Бельо, Петре Стан, Вълко Траян, Тодо Богой, Димитри Драган, Рад Димитри, Богдан Драган, Станко Тодор, НиколаБрадислав, Георго Никола, Руси Брадислав, Михо Русен, Кирко Маврик, Димо Русен, Георго Русен, Милко Благур, Диман Драган, Никола Драган, Йорго Сладигур, Златин Георго, Дърмав Стрико, Димо Нешко, Сенадин Димо, Маври Радослав, Трендафил Радослав, неговият брат, Драгослав Драл, Димо Драгослав, Иван пришелец, Георго Царил, Михо Михаил, Стайко Георго, вдовицата Стана, вдовицата Пеца, вдовицата Добра, вдовицата Мара, вдовицата Аксена, жена на Димитри, Мара, вдовицата на Радул, вдовицата Вълкуша, вдовицата Добра, жена на Миран, вдовицата Йорга, вдовицата Куманка.

[л. 2б] Вдовицата Мара Дякул, Стана, вдовицата на Ахмед, вдовицата Арменка, вдовицата Гюрица, вдовицата Добра, жена на Йорго.

6 домакинства мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 155 домакинства неверници, 45 неженени неверници, 15 вдовици.

Производство: чифт — 4 [платци], 88 [акчета]. Бенак — 2 [платци], 22 [акчета]. Мюджерред — 1 [платец], 8 [акчета]. Испенче — 200 [платци], 5000 [акчета]; 15 вдовици, 90 [акчета]. Пшеница — 201 килета, 2211 акчета. Ечемик — 134 килета, 737 акчета. Ръж — 107 килета, 749 акчета. Просо — 65 килета, 455 акчета. Овес — 65 килета, 292 акчета. Уров —

27 килета, 297 акчета. Леща — 58 [акчета]. Десятък от лозята — 5135. Десятък от зеленчукови градини — 100. Десятък от пашкулите — 175. Десятък от лен — 116. Десятък от памук — 125. Десятък от орехи — 54. Десятък от сусам — 14. Данък върху пчелни кошери — 79. Данък върху свинете — 140. Данък върху жълъди за гоене на свине — 170. Воденици за брашно — 15 броя, 450 [акчета]. Тепавици — 2 броя, 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 400.

Всичко: 222 домакинства, приход — 16 995 [акчета].

Село Борово[74], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Грозе Аргиро, Йорга Аргиро, Райко Аламан, Радослав Аламан, Рад Димитри, Стайко Димитри, Драган Димитри, Йорго Димитри, Стоян Стайко, Радил Стайко, Венко Стайко. Йорго Рад, Стайко Йорго, Русен Йорго, Радил Йорго, Димитри Йорго, Диман Йорго, Грозе Драгоя, Димо Драгоя, Стайко Дойко, Диман Брад, Стайко Диман, Радил Тодор, Бързика Тодор, Тодор Бързика, Стойко Радил, Хран Тодор, Добрин Тодор, Тодор Михо, Русен Михо, Райко Михо, Димо Михо, Витан Михо, Момчил Рад, Тодор Момчил, Десман Хран, Стою Тодор, Войхне Десман, Стано Войхне, Стайко Войхне, Мирчо Добран, Йорго Мирчо, Калин Мирчо, Димитри Диман, Кушли Димитри, Димо Димитри, Стаю Радослав, Радослав Стаю, Бельо Стаю, Диман Радослав, Райко Радо, Йорго Рад, Петко Рад, Косте Крум, Рад Косте, Райко Димитри, Райко Борил, Стайко Райко, Стайко Борил, Кушли Борил, Брайко Стоян, Стою Брайко, Стоян Йорго, Русен Йорго, Димитри Тодорик, Брайко Димитри, Димо Димитри, Русен Димитри, Богоя Райко, Аргиро Райко, Петко Райко, Тодор Весо, Грозо Велко, Димо Грозо, Йорго Грозо, Русен Грозо, Димо Велко.

[л. 3а] Витан Димо, Грозо Димо, Йорго Румен, Тодор Румен, Михал Вълкашин, Бельо Михал, Велко Михаил, Русин Михаил, Продо Стано, Стано Продо, Радослав Продо, Драган Стано, Велко Драгулин, Грозе Драгушин, Радослав Бальо, Йорго Бальо, Косте Радослав, Велко Радослав, Димко Радослав, Растьо Стоян, Димо Райко, Михо Райко, Стою Райко, Димо Стоян, Райко Стоян, Черньо Кирил, Тодоро Сенадин, Стою Сенадин, Тодор златар, Димитри Тодор, Стою Тодор, Райко Тодор, Васил Тодор, Петро Райчин, Грозе Петро, Стойко Папа, Войно Вълкан, Тодор поп, Димо поп, Михо поп, Йорго поп, Димо Йорго, Тодор Средан, Михо поп, Богдан Радослав, Тодоро Радослав, Михо Радослав, Богдан Грозе, Йорго Рад, Манол Никола, Райко Манол, Михо Страл, Стоян Михо, Добромир Михо, Радослав Сердан, Тодоро Радослав, Стою Сердан, Стан Стою, Йорго Сердан, Радослав Стаю, Раю Радослав, Стою Радослав, Продан Радослав, Димитри Михо, Стою Димитри, Тодоро Димитри, вдовицата Димитрина, вдовицата Руса, вдовицата Дина, вдовицата Стояна, вдовицата Калица, вдовицата Мара, вдовицата Вида, вдовицата Марулиса, вдовицата Цера.

119 домакинства, 25 неженени, 9 вдовици.

Производство: испенче — 144 [платци], 3600 [акчета]; 9 вдовици, 54 [акчета]. Пшеница 46 килета, 506 акчета. Ечемик — 46 килета, 322

[74] С. Борово, Гоцеделчевско. В края на XIX в. наброявало 500 българи мохамедани и 250 турци (срв. В. Кънчов, пос. съч., стр. 196).

акчета. Просо — 20 килета, 140 акчета. Овес — 26 килета, 117 акчета. Десятък от лозя — 1182. Десятък от лен — 22. Десятък от зеленчукови градини — 21. Десятък от орехи — 18. Десятък от памук — 14. Данък върху пчелни кошери — 129. Данък върху свинете — 128. Воденици за брашно — 4 броя, 130 [акчета]. Тепавици — 3 броя, 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 300.

Всичко: 153 домакинства, приход — 6725 [акчета].

Село Яново[75], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Войо Будил, Русен Войо, Рад Русен, Никола Русен, Стайко Дедьо, Стою Будил, Нивле Стою, Димитри Будил, Тод Димитри, Бано Тодо, Куман Стано, Тодо Куман, Радослав Грудин, Бойчо Никола.

[л. 3б] Рад Никола, Златин Будил, Стоян Златин, Велко Златин, Димо Златин, Тодо Златин, Русен Никола, Тодо Никола, Михо Герман, Тодо Михо, Диман Михо, Русен Михо, Милко Михо, Златин Грамад, Тодо Златин, Стамад Златин, Вълкан Грамад, Георго Вълкан, Киро Вълкан, Стоян Вълкан, Янко Вълкан, Петко Радко, Никола Петко, Стоян Петко, Иван Петко, Тодо Василчан, Русен Тодо, Радослав Атанас, Георго Радослав, Кюране Атанас, Яно Кюрано, Йован Атанас, Тодо Стан, Никола Стан, Тодо Сусел, Михо Мишкодер, Грозе Михо, Георго Михо, Фалко Михо, Калчо поп, Малчо Малчо, Косте Димитраш, Стою Косте, Русен Косте, Стойко Брадислав, Пенко Стойко, Йорго Ковач, Добре Доброслав, Тодор Доброслав, Тодо Костадин, Доян Петре, Доброслав Братана, Димитри Новак, Бойо Гюрко, Георго Бойо, Йован Каловиро, Радица Каловиро, Йорго Каловиро, Тодо Никола, Дайчо Руян, Стою Дайчо, Русен Руян, Димо Яран, Тодо Димо, Кирко Димо, Петко Янко, Тодор Добре, Добре Макрьо, Русен Добре, Диме Добре, Димо Чумо, Русен Димо, Михал Слагур, Русен Михал, Калин Димо, Йорго Димо, Димко Димо, Страно Димо, Сенадино Димо, Богдан Милко, Фалко Богдан, Хрисимо Милко, Кирко Продан, неговият брат, Лука Георго, Георго Граматико, Димо сиромах, Ирина, вдовицата на Стано, Ирина, вдовицата на Никола, Рада, вдовицата на Стойне, Злата, вдовицата на Димо.

81 домакинства, 20 неженени, 4 вдовици.

Производство: испенче — 101 [платци], 2525 [акчета]; 4 вдовици, 24 [акчета]. Пшеница — 143 килета, 1573 акчета. Ечемик — 67 килета, 368 акчета. Ръж — 93 килета, 651 акчета. Просо — 45 килета, 315 акчета. Овес — 52 килета, 234 акчета. Уров — 18 килета, 198 акчета. Десятък от лозя — 3629. Десятък от зеленчукови градини — 86. Десятък от пашкули — 93. Десятък от лен — 65. Десятък от памук — 83. Десятък от орехи — 50. Десятък от сено — 18. Данък върху пчелни кошери — 100. Данък върху свинете — 87; налог димнина — 48. Воденици за брашно — 4 броя, 120 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 200.

Всичко: 105 домакинства, приход — 10 467 [акчета].

[л. 4а] Село Витово[76], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

[75] С. Яново, Демирхисарско. По сведенията на В. Кънчов (пос. съч., стр. 184) то наброявало 270 българи.

[76] С. Витово. По сведенията на В. Кънчов (пос. съч., стр. 195) то наброявало 340 българи мохамедани.

Мюсюлмани: Карагьоз Дешман, Искендер, негов брат.
Неверници: Стано Георго, Велко Стано, Велко Георго, Войно Велко, Димо Йорго, Стано Тодоро, Грозе Стано, Йорго Тодор, Кирко Йорго, Михо Тодор, Димо Тодор, Стайко Тодор, Петко Райчин, Косте Петко, Георго Косте, Доян Тодор, Хранко Петко, Фило Йорго, Русен Йорго, Стою Йорго, Тодоро Васил, Йорго Тодор, Димо Тодор, Димитри Тодор, Йорго Тодор, Петро Йорго, Тодоро Йорго, Михо Йорго, Димо Рад, Грозе Рад, Стайко Рад, Димо Стайко, Петро Стайко, Тодоро Тодоро, Райко Тодоро, Кирко Стано, Стано Кирко, Георго Русен, Русин Георго, Димитри Георго, Яни Георго, Душман Йорго, Тодор Дойо, Петко Тодор, Димо Петко, Драган Тодор, Йорго Драган, Димо Тодор.

2 домакинства мюсюлмани, 41 домакинства неверници, 7 неженени неверници.

Производство: чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Бенак — 1 [платец], 11 [акчета]. Испенче — 48 платци, 1200 [акчета]. Пшеница — 35 килета, 85 акчета. Ечемик — 2 килета, 11 акчета. Ръж — 27 килета, 189 акчета. Просо — 26 килета, 182 акчета. Овес — 48 килета, 126 [акчета]. Леща — 13 акчета. Десятък от лозя — 635. Данък върху пчелни кошери — 69. Ниабет и сватбарина — 110.

Всичко: 50 домакинства. Всичко приход заедно с това, което е извън регистрацията — 2953 [акчета].

Село Лозно[77], спадащо към Неврокоп. Към спомената хас.

Димитри Хомла, Йорго Димитри, Бело Димитри, Димо Димитри, Стан Драгно, Йован Драгно, Йорго Слав, Славе Йорго, Стайко Славе, Грозе Славе, Михо Славе, Стано Велко, Йорго Велко, Тодор Велко, Митри Раю, вдовицата Драгна.

12 домакинства, 3 неженени, 1 вдовица.

Производство: испенче 15 [платци], 375 [акчета]; 1 вдовица, 6 [акчета]. Пшеница — 35 килета, 385 акчета. Ръж — 9 килета, 63 акчета. Просо — 5 килета, 35 акчета. Овес — 7 килета, 31 — акчета. Десятък върху лозята — 645. Десятък върху лена — 10. Десятък от орехите — 12. Данък върху пчелни кошери — 65. Ниабет и сватбарина — 40.

Всичко: 16 домакинства, приход 1667 [акчета].

[л. 4б] Село Бутим[78], спадащо към Неврокоп. Към спомената хас.

Миха Смелян, Стано Михо, Бойко Стано, Косте Михо, Димо Косте, Димо Михо, Белчо Михо, Белян Димун, Тодор Белян, Димо Тодор, Витан Белян, Мико Белян, Сево Бельо, Стою Сево, Петко Бельо, Димитри Цветко, Велко Велю, Рад Велко, Косте Тодор, Русин Тодор, Стано Тодор, Димитри Нардала, Стоян Димитри, Георге Петко, Златин сиромах, Диман Тодор, Момчил Тодор, Продан пришелец, Раю Продан, Пенко Михо.

27 домакинства, 7 неженени.

Производство: испенче — 34 [платци], 850 [акчета]. Пшеница — 12 килета, 132 акчета. Ечемик — 12 килета, 84 акчета. Просо — 9 килета,

[77] Днес с. Лозна, Гоцеделчевско. По данните на В. Кънчов с 219 българи мохамедани (пос. съч., стр. 194).

[78] С. Бутим, Гоцеделчевско. По В. Кънчов с 400 българи (пос. съч., стр. 194).

63 акчета. Овес — 6 килета, 27 акчета. Десятък от лозята — 50. Десятък от лена — 8. Данък върху пчелни кошери — 30. Ниабет и сватбарина — 40.

Всичко: 34 домакинства, приход — 1284 [акчета].

Село Странина[79], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Радил Михал, Велко Радил, Милчо Кало Веско, Велко Милчо, Златил Диман, Никола Михо, Венко Смолян, Димитри Велко, Радослав Йорго, Велко Радослав, Драгне Йорго, Босин Йорго, Богой Райко, Русин Райко, Тодор Смолян, Будина Тодор, Илия Тодор, Продан пришелец, Венко Тодор, Петко сиромах, Драгане Петко, Михо Петко, вдовицата Рада.

17 домакинства, 6 неженени, 1 вдовица.

Производство: испенче — 23 [платци], 575 [акчета]; 1 вдовица, 6 акчета. Пшеница— 15 килета, 165 акчета. Ръж — 9 килета, 63 акчета. Просо — 9 килета, 63 акчета. Овес — 9 килета, 40 акчета. Десятък от лозя — 110. Десятък от зеленчукови градини — 10. Десятък от лен — 22. Данък върху пчелни кошери — 29. Ниабет и сватбарина — 40.

Всичко: 24 домакинства, приход — 1123 [акчета].

[л. 5а] Село Папа Райко[80], с друго име Лъкавица, спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Мюсюлманинът Караджа, син на Стано. Грозе Калин, Тодо Грозо, Калин Грозо, Йован Грозо, Рад Момчан, Бельо Стайко, Йорго Стайко, Грозе Тодор, Койо Борил, Тодоро Кайо, Тодоро Борил, Тодор Станислав, Бельо Борил, Райко Борил, Божик Стано, Мирчо Яко, Русин Стайко, Тошин Яко, Тодоро Йорган, Васил Йорган, Русин Йорган, Велчо Йорган, Райко Райко, Русин Будин, Васил Будин, Русин поп, Димо Стоян, Лукан Станислав, Добро Тодор, Йорго Станислав, Яни Станислав, Димо Станислав, Грозил Сево, Русен Грозил, Тодор Кирко, Хран Сево, Васил Сево, Станимир Сево, Братан Райко, Георго Райко, Калин Добро, Тодор Райко, Радослав Диман, Момчил Диман, Димитри Диман, Новак Диман, Стоян поп, Стайко Диман, Влад Диман, Станислав Влад, Тодоро Влад, Никола Тодор, Йорго Петро, Димитри Кирко, Стайко Кирко, Кирко Кирко, Добро Михо, Маври Андроника, Йорги Андроника, Комитко Андроника, Русен Тодор, Русо Ковач, вдовицата Добра, Добра, вдовица на Русен, Рада, вдовица на Стано, Рада, вдовица на Тодор, вдовицата Райка, Добра, вдовица на Стомано, Вена, вдовица на Димитри.

1 домакинство мюсюлмани, 47 домакинства неверници, 17 неженени неверници, 7 вдовици.

Производство: чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Испенче — 64 [платци], 1600 акчета; 7 вдовици, 42 акчета. Пшеница — 27 килета, 297 акчета. Ечемик — 10 килета, 70 акчета. Просо — 3 килета, 21 акчета. Овес — 10 килета, 45 акчета. Десятък от лозя — 310. Десятък от орехи — 20. Десятък от лен — 20. Десятък от зеленчукови градини — 13.

[79] Дн. с. Странен (Страня), Гоцеделчевско. По В. Кънчов с 248 българи мохамедани (пос. съч., стр. 196).

[80] Горна и Долна Лъкавица, Гоцеделчевско. По В. Кънчов в Горна Лъкавица имало 500 турци, а в Долна — 250 българи мохамедани (пос. съч., стр. 194 и 196).

Десятък от плодове — 7. Данък върху пчелни кошери — 32. Данък върху свине — 48. Воденици за брашно — 4 броя, 120 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 110.

Всичко 72 домакинства, приход — 2777 [акчета].

Село Плачани[81], спадащо към Неврокоп. Извън регистъра. Към спометията хас.

Стайко Диман, Диман Стайко, Стою Стайко, Станислав Стайко, Бойо Радуш, Добрейка Радуш, Добро Вълко, Славин Вълко, Петро Койо, Грозо Петро, Стано Тодор, Станислав Стано, Тодоро Стано, Милко Станислав, Бойо Пею, Стано, Мирко Тодор, Раю Мирчо, Стою Мирчо, Калин Раю, Доброслав Калина, Сенадин Раю.

[л. 5б] Тодор Димчан, Кирко Димчан, Васил Димчан, Стайко Димчан, Димо Димчан, Доброслав Димчан, Димо Гергили, Никола Димитри, Стойко Димитри, Стайко Кево, Петко Стайко, Брайко Йово, Йорган Чобан, Ралчо Сенадин, Кирко Стано, Георго Йоско, Сенадин Малин, Михо Вълко, Тодор Димитри, вдовицата Руса, вдовицата Райковица, вдовицата Йорганина, вдовицата Стояница, вдовицата Горана, вдовицата Ирина, вдовицата Велковица.

32 домакинства неверници, 8 неженени неверници, 7 вдовици.

Производство: испенче — 40 [платци], 1000 [акчета], 7 вдовици, 42 [акчета]. Пшеница — 35 килета, 385 акчета. Ечемик — 20 килета, 140 акчета. Просо — 11 килета, 77 акчета. Овес — 16 килета, 72 акчета. Десятък от лозя — 280. Десятък от лен — 9. Десятък от орехи — 22. Десятък от зеленчукови градини — 7. Данък върху пчелни кошери — 5. Данък върху свине — 59. Ниабет и сватбарина — 80.

Всичко: 47 домакинства, приход — 2223 [акчета].

Село Папа Вълкан[82], с друго име Тепляни, спадащо към Неврокоп. Извън регистъра. Към спометията хас.

Мюсюлмани: Мустафа, син на Караджа, Хадър, негов брат, Хъдър, син на Юсуф, Бехадер, син на Георго, Елиас, син на Тодор, Юсуф, син на Георго, Елиас, син на Момчил.

Неверници: Димо Йорго, Будено Димо, Янко Димо, Гьорго Димо, Слав, брат на Гьорго, Гьорго Славе, Делчо Димо, Драгуш Велчо, Димитри Вълчо, Тодор Вълчо, Русени Драгослав, Димитри Златил, Тодоро Димитри, Стойко Станислав, Новак Райко, Стайко Димо, Неко Тодорчин, Тодоро Братан, Димитри Братан, Георго Тодор, Димо Георго, Димитри Брадислав, Никола Яни, Димитри Никола, Слав Яни, Йорго Славе, Димитри Славе, Михо Радо, Райко Михо, Димо Михо, Райко Наско, Димитри Михо, Тодоро Вълкан, Йорго Вълкан, Йорго Стано, Диман Стайко, Димо Кирко, Добро Стано, Драгошин Стано, Грозил Стано, Стано Димитри, Димитри Геро, Димо Ханой, Драган Димо, Стою Димо, Момчил Тодор, Георго Момчил, Райко Момчил, Радослав Минко, Тодоро Радослав, Добро Радослав, Вълко Сиромах, Димо Велко, Драгине Велко, Стою Кою, Ни-

[81] Блатчен, Гоцеделчевско. В него имало 200 турци (В. Кънчов, пос. съч., стр. 194).

[82] Дн. с. Тепляни, Гоцеделчевско. По В. Кънчов имало 360 българи мохамедани (пос. съч., стр. 194).

кола Кою, Вълко Кою, Михо Георгин, Йорго Димчо, Герги Гергин, Йорго Герги, Леко Димора [?].

[л. 6а] Димо Нако, Стою Нако, Кушлу Георго, Георго Драгой, Кушлу Райко, Димитри Райко, Георго Райко, Диман Мирчо, вдовицата Рада, вдовицата Калина, Добра, вдовица на Вълкан, Добра, вдовица на Кою, вдовицата Мара, вдовицата Герга, вдовицата на Кушлу.

7 домакинства мюсюлмани, 53 домакинства неверници, 18 неженени, неверници, 7 вдовици.

Производство: испенче — 71 [платци], 1775 [акчета], 7 вдовици, 42 [акчета]. Чифт — 2 [платци], 44 акчета. Бенак — 5 [платци], 55 акчета. Пшеница — 14 килета, 154 акчета. Ръж — 30 килета, 210 акчета. Просо — 9 килета, 63 акчета. Овес — 18 килета, 81 акчета. Десятък от лозя — 100. Десятък от орехи — 20. Десятък от лен — 79. Десятък от зеленчукови градини — 60. Десятък от череши — 8. Данък върху пчелни кошери — 22. Данък върху свине — 50. Ниабет и сватбарина — 150.

Всичко: 85 домакинства, приход — 2913 [акчета].

Село Малощица[83], спадащо към Неврокоп. Извън регистъра. Към спомената хас.

Душман Михудо, Тодор Душман, Димитри, Душман, Георго Душман, Венко Душман, Георго Тодор, Димитри Йорго, Стоян Тодор, Димитри Михуд [?], Кирки Димитри, Лукан Братан, Ангел Никудо, Димитри Ангел, Стайко Никудо, Тодор Стайко, Димко Стайко, Стою Стайко, Георго Стайко, Георго Каломан, Стою Каломан, Стайко Каломан, Димитри Драгне, Драгне Димитри, Тодор Димитри, Димо Димитри, Велко Димитри, Стою Димитри, Витан Димитри, Продан Райчин, Стою Грозо, Димитри Грозо, Стою Васар, Сево Драгне, Грозю Сево, Чобан Сево, Вранко Герги, Момчил Герги, Тодорхан Георги, Момчо Георги, Иван Герги, Димо Стано, Йорго Стано, Стою Стано, Бою Стано, Грозо Стайко, Радко Душман, Добро Стайко, Михо Новак, Стато Михо, Тодор Михо, Войко Велко, Русен Войко, Станислав Велко, Доброслав Велко, Кою Велко, Драгослав Манко, Стано Драгослав, Велко Драгослав, Велчо Драгослав, Новак Добри, Георго Добро, вдовицата Каломаника, вдовицата Ботуна (?).

58 домакинства, 3 неженени, 2 вдовици.

Производство: испенче — 61 [платци], 1525 [акчета]; 2 вдовици, 12 [акчета]. Пшеница—15 килета, 165 акчета. Ръж — 38 килета, 266 акчета. Просо — 9 килета, 63 акчета. Овес — 13 килета, 58 акчета. Десятък от лозя — 1085.

[л 6б] Десятък от орехи — 14. Десятък от лен — 24. Данък върху пчелни кошери — 168. Ниабет и сватбарина —130.

Всичко: 63 домакинства, приход — 3510 [акчета].

Село Истарани[84], спадащо към Неврокоп. Извън регистъра. Към спомената хас.

Кою поп, Тодор Кою, Тодорчин Кою, Йорго Кою, Димитри Кою, Димко Раю, Йорго Димко, Злат Раю, Димко Злат, Йорго Злат, Хрусо Ди-

[83] Дн. с. Малошийца, Гоцеделчевско. По данните на В. Кънчов имало 420 българи мохамедани (пос. съч., стр. 196).

[84] Може би днес с. Стирен, Гоцеделчевско. По сведенията на В. Кънчов там имало 66 българи (пос. съч., стр. 196).

ман, Момчо Хрусо, Добро Диман, Русен Добро, Радко Добро, Момчил Диман, Сево Диман, Добрин Момчил, Георго Диман, Коста Диман, Георго Добрин, Грозо Калин, Русен Драгуш, Станимир Грозо, Райко Грозо.

19 домакинства, 6 неженени.

Производство: испенче — 25 [платци], 625 [акчета]. Пшеница — 6 килета — 66, акчета. Ечемик — 24 килета, 168 акчета. Просо — 2 килета, 14 акчета. Овес — 18 килета, 76 акчета. Десятък от лозя — 135. Десятък от лен — 7. Данък върху пчелни кошери — 18. Данък върху свине — 20. Ниабет и сватбарина — 50.

Всичко: 25 домакинства, приход — 1179 [акчета].

Село Кашица[85], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас.

Раю Калоян, Димитри Раю, Радослав Раю, Русин Раю, Вълко Калояни, Михо Раю, Димо Велко, Стою Продан, Момчил Златил, Райко Продан, Петко Момчил, Тодор Момчил, Станчо Момчил, Грозио Продан, Стан Грозо, Калин Михо, Велчо Калин, Кали, вдовица на Злат.

21 домакинства, 3 неженени, 1 вдовица.

Производство: испенче — 24 [платци], 600 [акчета]; 1 вдовица, 6 [акчета]. Пшеница — 5 килета, 55 акчета. Ечемик — 2 килета, 11 акчета. Ръж — 74 килета, 518 акчета. Просо — 1 киле, 7 акчета. Овес — 27 килета, 121 акчета. Десятък от лозя — 130. Десятък от лен — 6. Данък върху пчелни кошери — 17. Данък върху свине — 15. Налог димнина — 24. Ниабет и сватбарина — 60.

Всичко заедно с това, което е извън [регистрацията]: 25 домакинства, приход — 1570 [акчета].

[л. 7а] Село Черешово[86], спадащо към Неврокоп. Извън регистъра. Към споменатия хас.

Тодор Кою, Стоян Тодор, Тодор Йорго, Димитри Йорго, Велчо Димитри, Братан Димитри, Пею Димитри, Грозе овчар.

8 домакинства.

Производство: испенче — 8 [платци], 200 [акчета]. Пшеница — 15 килета, 175 акчета. Ръж — 6 килета, 42 акчета. Просо — 3 килета, 21 акчета. Овес — 5 килета, 22 акчета. Десятък от лозя — 105. Десятък от орехи — 15. Десятък от лен — 6. Данък върху пчелни кошери — 19. Ниабет и сватбарина — 15.

Всичко: 8 домакинства, приход — 610 [акчета].

Общо: 14 села, 16 домакинства мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 690 домакинства невереници, 168 неженени невереници, 54 вдовици.

Всичко: 929 [данъкоплатци], приход — 56 006 [акчета].

Зиамет Помести[87], владение на Халид бей[88]. Притежава султански берат.

---

[85] С. Кашица. По В. Кънчов с 200 българи мохамедани (пос. съч., стр. 194).

[86] С. Черешово, Гоцеделчевско. По В. Кънчов с 1100 българи и 100 турци (пос. съч., стр. 194).

[87] Както се вижда, на Помести били подчинени селата Брезница, Скребатно, Кремен, Обидим, Ковачовица, които, макар да не са разположени непосредствено едно до друго, все пак образуват нещо завършено — всички са разположени край клисурата на Места между Разлога и Неврокопското поле. Възможно е тогава да са били обединени в самостоятелна административна единица. Самото име е свързано с името на р. Места. В турските документи срещаме и други образувани по същия начин славянски имена, каквото е Поломие — долината на р. Лом в Северозападна България.

[88] Името на този Халид бей не се е запазило в хрониките и не могат да се дадат повече данни за него.

Село Брезница[89], спадащо към Помести. Към споменатия хас.

Мюсюлмани: Мехмед, син на Станчо, Курт син на Велко, Касъм, Юсуф, негов син, Ширмерд, син на Райко, Карагьоз, син на Рачо, Хасан, син на Торн.

Неверници: Стойчин баничар, Радослав Стойчин, Димо Стойчин, Драгослав Димитри, Бельо Димитри, Стойко Димитри, Дойчо Виче, Мило Велчо, Бойо Велчо, Димо чобан, Станислав поп, Радослав поп, Михо Станислав, Тодоро Станислав, Велко поп, Стою чобан, Пейчо ковач, Мило ковач, Бойо Дойчо, Тодоро Дойчо, Будин Дойчо, Велко Бољо, Димо Войко, Стою Димо, Велко Ради, Дайчо Димо, Стойко Велко, Мирчо Велко, Димо Стерозо, Тодор Димо, Тодоро Райко, Сталко Стайчо, Милко Райко, Тодор Стрезо, Стрезо Тодоро, Стоян Хран, Райко Стоян, Велко Станислав, Тодоро Хран, Грозо Велко, Стою Велко, Пею Радослав, Велко Радослав, Никола ковач, Рал Никола, Стою Никола, Милко Байче, Тоде Милко, Йорго Гьорче.

[л. 7б] Миле Гьорче, Тодоро Гьорче, Велко Радослав, Велко Бельо, Мило Велко, Радослав Велко, Косто Кою, Доброслав Кою, Райко Радослав, Петре Радослав, Кою Богдан, Димитри Черногор, Миле Продан, Милчо Радослав, Стайко Белчо, Стайко Продан, Кою Продан, Грозе Кою, Тодоро Продан, Продан Тодоро, Мило Тодоро, Рал Димо, Димитри Велко, Иван Стайко, Велко Иван, Радослав Георго, Мило Йорго, Тодоро Йорго, Грозе Йорго, Райко Йорго, Стойко Йорго, Радослав Йорго, Бельо Стайко, Миле Стайко, Йорго Никола, Вълкан Димо, Стоян Димо, Черногор Димо, Грозе Хригор, Стойко Черногор, Стою Радослав, Тодор Радослав, Петко Велко, Стойко Петко, Петре Велко, Рад баничар, Йорги Рад, Васил Станислав, Райко Станислав, Стою Васил, Велко Йоргайко, Димитри Велко, Кою Велко, Мурджо Велко, Велко Стою, Бойко Велко, Радослав Велко, Ботко Димо, Димо Ботко, Радойне Йоргайко, Михал Ангор, Стойко Михал, Грозе Никола, Петко Никола, Димитри Никола, Продан Симан, Мурджо Продан, Васил Шишман, Милош Радослав, Райчо Радослав, Мило Райчо, Радослав Райчо, Тодоро поп, Доброслав Димо, Кою Димо, Стойко Димо, Горбан Момчил, Никола поп, Пейо Никола, Богдан Никола, Станислав Брадислав, Велко Станислав, Стоян Станислав, Кою Тодоро, Мило Кою, Трошан Кою, Брайко Кою, Велко Радо, Дойчо Тодоро, Кою Дойчо, Велко Бошак, Грозе Милко, Кою Милко, Велко Гергик, Богдан Велко, Сивен Велко, Стойко Велко, Райчин Раю, Велко Тодор, Фотин Велко, Радослав Тодоро, Хран Тодоро, Мило Тодоро, Драгослав Рад, Бельо Рад, Рад Свиркар, Димо Рад, Добройко Добрине, Велчо Станислав, Златко Никола, Никола Златко, Райко Дабижив, Дойчо Продан, Стойко Дойчо, Славко Радослав, Димитри Райко, Стою Димитри, Петро Станислав, Станислав Петри, Тодор Станислав, Стоян Никола, Радослав Никола, Стайко Никола, Райко Яни, Миладин Никола, Миладин Станимир, Станислав Миладин, Димо Станимир, Грозе Димо, Йорго Димо, Дойчо Велко, Стойко Велко, Пейо Стойко, Сево Стойко, Петри Драгослав, Сево

[89] Брезница, Гоцеделчевско. По данните на В. Кънчов имало 850 българи мохамедани (пос. съч., стр. 194).

Драгослав, Радослав поп, Велчо ковач, Радослав Миргуш, Никола Балабан, Стоян Стоян, Кирко Велко, Янко Велко, Тодоро Велко, Янко Байчо, Йорги Петко, Петри Говеян.

[л. 8а] Велчо Петри, Кою Борчо, Велко Огуп [?], Кою Абдилар [?], Димитри Доброслав, Тодор Велко, Цоло Вико, Радойне Никола, Райко Белчо, Велко Райко, Братошин Каловир, Райко Никола, Радослав Никола, вдовицата [на] Радослав, вдовицата [на] Гьорче, вдовицата Иглика, вдовицата Добра, вдовицата Добра, жена на Йорги, вдовицата Вела, вдовицата Тодора, вдовицата Милковица, вдовицата Стана, вдовицата Стана [на] Драгослав, вдовицата [на] Стойко.

6 домакинства мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 180 домакинства неверници, 28 неженени [неверници], 12 вдовици.

Производство: хаса орехи — 60. Чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Бенак — 5 [платци], 55 [акчета]. Мюджерред — 1 [платец], 8 [акчета]. Испенче — 208 [платци], 5200 [акчета]; 12 вдовици — 72 [акчета]. Пшеница — 80 килета, 880 акчета. Ечемик — 10 килета, 55 акчета. Просо — 30 килета, 210 акчета. Ръж — 139 килета, 973 акчета. Овес — 99 килета, 445 акчета. Леща — 2 килета, 44 акчета. Десятък от лозя — 6115. Десятък от лен — 574. Десятък от зеленчукови градини — 165. Десятък от ливади — 130. Десятък от пашкули — 33. Данък върху пчелни кошери — 307. Данък върху свине — 192. Воденици за брашно — 4 броя, 120 [акчета]. Тепавици — 1 брой — 15 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 400. Налог димнина — 24.

Всичко: 227 домакинства, приход — 16 095 акчета.
Първоначално: 157 домакинства, приход — 12 880 [акчета].
Увеличение: 70 домакинства, приход — 3215 [акчета].

Село Скребатно[90], спадащо към Помести. Към споменатия хас.
Мюсюлмани: Али, син на Милко.

Стоян Братан, Димитри Кою, Братан Кою, Димо Никола, Рад Димо, Никола Димо, Кою Димо, Рад Тодор, Алекси Кою, Иван Алекси, Йорги Тодор, Кою Тодор, Койчо Райчо, Тодор Райчо, Кирил Раде, Кою Радо, Димо Кою, Рад Кою, Йован Кою, Радослав Койчо, Братан Дойчо, Димо Алекси, Велко Богдан, Петре Владислав, Мило Владислав, Вело Владислав, Тодор Йован, Богдан пришелец, Стано Иван, Иван Маро, Радослав Иван, Тодор Иван, Тодор, брат на Доброслав, Рад Тодор, Велчо Никола, Радослав Велчо, Никола Велчо, Тодорко Братан, Кою Тодорко, Стале Тодорко, Славчо Братан, Васил Стайко, Йорго Кою, Васо Васо, Милко Братан, Никола Милко, Доброслав Маро, Грозо Доброслав, Радин Райко, Димко Братан, Стою Димко, Йорго Байко, Иван Байко, Стою Байко, Братанче Братанче, Кою Никола, Димитри Белико [?], Кою Кори[т]чар, Мило Коно, Йорго Драгослав, Петко Драгослав.

[л. 8б] Иван Радослав, Стайчо Радослав, Йорго Сталица, Радослав Будимири, Белко Димко, Йорго Тодор, Димо Велко, Влад Велко, Радослав тъкач, Кою тъкач, Йорги Кою, Фотен Тодор, Владислав Стат, Михо

[90] Скребатно, Гоцеделчевско. У Кънчов със 780 българи и 290 българи мохамедани (пос. съч., стр. 195).

Йорго, Никола Иван, Стойко Никола, Иван Никола, Милко Никола, Стою Райко, Димо Иван, Станислав Димо, Иван Влад, Димо Влад, Йорги Влад, Йорги Тодор, Тодор Йорги, Грози Велчо, Тодор Велчо, Никола Велко, Димо Велко, Димо Братой, Велко Братой, Тодор Радослав, Станислав Кою, Райко Владислав, Иван Георги, Кою Георги, Никола Кою, Георги Доброслав, Братуна Стайко, Хран Райчо, Райко Влад, вдовицата [на] Райко, вдовицата Влада, вдовицата [на] Милко, вдовицата Богданица, вдовицата на Алекси.

1 домакинство мюсюлмани, 85 домакинства неверници, 20 неженени неверници, 5 вдовици.

Производство: хаса ливади — 100 [акчета]. Бенак — 1 [платец], 11 [акчета]. Испенче — 105 [платци], 2625 [акчета]; 5 вдовици, 30 [акчета]. Пшеница — 204 килета, 2244 [акчета]. Ръж и просо — 214 килета, 1488 акчета. Овес — 95 килета, 427 акчета. Десятък от лозя — 3139. Десятък от зеленчукови градини — 120. Десятък от плодовете — 23. Десятък от лена — 74. Леща — 1 киле, 20 акчета. Данък върху пчелни кошери — 230. Данък върху свинете — 60. Воденици за брашно — 3 броя, 90 [акчета]. Тепавици — 1 брой, 15 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 250.

Всичко: 111 домакинства, приход — 10 956 [акчета].

Първоначално: 78 домакинства, приход — 5920 [акчета].

Увеличение: 33 домакинства, приход — 5036 [акчета].

Село Кремин[91], спадащо към Помести. Към споменатия хас.

Петри Сево, Стоян Петро, Пейо Петре, Тодор Петре, Сево Петре, Белко Милош, Раде Добре, Добре Раде, Георго Раде, Радослав Георго, Мили Добре, Милош Раде, Стою Слав, Радослав Владислав, Тодор Владислав, Драгаш Владислав, Велко Владислав, Драгослав Десман, Продан Иван, Тодор Иван, Радослав Рад, Пейо Радослав, Пейо Михо, Вою Влад, Грозе Влад, Вълкашин Влад, Бой Стайко, Тодор Стайко, Рад Стайко, Тодор Стайко, Доброва [?] Стайко, Радко Стойко, Петко Влайко, Стоян Милеш, Тодор Владислав, вдовицата Девислава, вдовицата Тодора.

28 домакинства, 7 неженени, 2 вдовици.

[л. 9а] Производство: от хаса ливади — 60 [акчета]. Испенче — 35 платци, 875 [акчета]; 2 вдовици, 12 [акчета]. Пшеница — 75 килета, 825 акчета. Ръж и просо — 76 килета, 532 акчета. Овес — 63 килета, 283 акчета. Десятък от лозя — 1705. Десятък от лен — 26. Десятък от зеленчукови градини — 28. Данък върху пчелни кошери — 232. Данък за лятно пасище — 20. Данък върху свинете — 24. Налог димнина — 18. Воденици: 1 брой, 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 70.

Всичко: 37 домакинства, приход — 4740 [акчета].

Първоначално: 35 домакинства, приход — 2840 [акчета].

Увеличение: 2 домакинства, приход — 1900 [акчета].

Село Обидим[92], спадащо към Помести. Към споменатия хас.

Новак Добри, Стою Новак, Пею Новак, Богдан Богдан, Богдан Новак, Радослав Тодо, Вебко Добро, Тодор Петро, Киро Петро, Дойчин Петро, Иван Петро, Димитри Стано, Влад Стано, Новак Стано, Радослав Стано,

[91] Кремен, Гоцеделчевско. У Кънчов с 1220 българи (пос. съч., стр. 194).

[92] Обидим, Гоцеделчевско. У Кънчов с 1400 българи (пос. съч., стр. 194).

Златко Стано, Стоян Иван, Милко Добре, Грозе Милко, Доно Тодор, Тодор Дойо, Рал Дойо, Продан Добро, Милко Добро, Любян Добро, Бойо Димитри, Димитри Бойо, Петко Димитри, Димитри Стоян, Милко Радослав, Георго Добро, Димитри грък, Бойке Тодор, Милош Стан, Пейо Тодор, Грозо Пейо, Миле Новак, Пейо Новак, Пейо Стоян, Вълкан Новак, Радул Богдан, Никола пришелец, Иван пришелец, Петко пришелец, Рал Бойо, Стоян Продо, Бойко Бойо, вдовицата Димитра.

36 домакинства неверници, 10 неженени, 1 вдовица.

Производство: испенче — 46 [платци], 1150 [акчета]; 1 вдовица, 6 акчета. Пшеница — 75 килета, 825 акчета. Ръж — 105 килета, 735 акчета. Овес — 72 килета, 324 акчета. Просо — 40 килета, 280 акчета. Леща — 3 килета, 60 акчета. Десятък от лозя — 480. Десятък от лен — 81. Десятък от зеленчукови градини — 26. Десятък от ливади — 50. Десятък върху свине — 27. Воденици за брашно — 1 брой, 30 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 120.

Всичко: 47 домакинства, приход — 4194 [акчета].
Първоначално: 31 домакинства, приход — 2890 [акчета].
Увеличение: 16 домакинства, приход — 1304 [акчета].

[л. 9б] Село Герман[93], спадащо към Демир Хисар. Към споменатия хас.

Никола Андроник, Петко Никола, Педро [?] Никола, Стайко Никола, Велко Драгослав, Стоян Драгослав, Тодор Драгослав, Грозо Драгослав, Кирко Драгослав, Димо Драгослав, Васо Гюрко, Йорго Георго, Петко Гюрко, Влад Божан, Стоян Влад, Тодор грък, Михо Тодор, Иван Димчо, Стайко Димчо, Йорго Димо, Стамат Димчо, Стоян Никола, Никола Стоян, Райко Никола, Стал Стамат, Стамат Стал, Байко Стал, Никола Стал, Стоян Стамат, Братул Райно, Добри Братул, Стамат Стайно, Милко Стамат, Петко Стано, Златко Петко, Доброслав Петко, Братан Петко, Димо Стасю, Продан Димо, Злато Стайно, Тодор Златю, Йорго Васил, Димо ковач, Злато Димо, Пею Димо, Влад Димо, Никола Злато, Велчо Злато, Стамат Злато, Стоян Рад, Яни Рад, Михо Раю, Велчо Михо, Стамат Михо, Данчо Стоян, Стоян Данчо, Димо Данчо, Димо Раю, Стайко Димо, Стамат Димо, Станислав Иван, Йорго Иван, Стайко Иван, Тодор Райко, Тодор Димитри, Рад Димитри, Димо Димитри, Тодор Стоян, вдовицата Хруса, Велина, вдовица на Иван.

56 домакинства, 12 неженени, 2 вдовици.

Производство: испенче — 68 [платци], 1700 [акчета]; 2 вдовици, 12 [акчета]. Пшеница — 36 килета, 396 акчета. Ечемик — 10 килета, 55 акчета. Ръж — 20 килета, 140 акчета. Уров — 3 килета, 33 акчета. Просо — 2 килета, 14 акчета. Овес — 4 килета, 18 акчета. Леща — 40 акчета. Сусам — 2 килета, 40 акчета. Десятък от плавено желязо — 832 [акчета]. Десятък от памук — 50 [акчета]. Десятък от лозята — 854 [акчета]. Десятък от пашкули — 110 [акчета]. Десятък от сирене — 6 [акчета]. Десятък от маслини — 8 [акчета]. Десятък от сено — 69 [акчета]. Десятък от плодове — 11 [акчета]. Десятък от грозде — 8 [акчета]. Данък върху пчелни кошери — 159 [акчета]. Данък върху свине — 50 [акчета]. Данък от мандра — 35 [акчета]. Данък върху желъди —

[93] По сведенията на В. Кънчов имало 590 българи християни (пос. съч., стр. 184).

40 [акчета]. Весла грозде — 30 [акчета]. Кокошка и погача — 30 акчета. Ниабет и сватбарина — 210 [акчета].

Всичко: 70 домакинства, приход — 4650 акчета.
Първоначално: 41 домакинства, приход — 2535 [акчета].
Увеличение: 29 домакинства, приход — 2415 [акчета].

Село Ковачевица[94], спадащо към Помести. Към споменатия хас. Пейо Велчо, Михо ковач, Стою Михо, Никола Михо, Будимир Стар, Добре Будимир, Радица Будимир.

[л. 10а] Иван Будимир, Петран Будимир, Стайко Доброслав, Стоян Стайко, Тодор Стайко, Димо Стайко, Иван Доброслав, Стайко Ралица, Стою Тодор, Русю Стайно.

13 домакинства неверници, 4 неженени неверници. Споменатите раи живеят в околните села. Обработват собственото си землище.

Производство: испенче — 17 [платци], 125 [акчета]. Пшеница — 35 килета, 385 акчета. Ръж — 28 килета, 196 акчета. Просо — 16 килета, 112 акчета. Десятък от зеленчукови градини — 55 [акчета]. Десятък от орехи — 15 [акчета]. Вятърна мелница — 15 [акчета]. Тепавица [?] — 15 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 40 [акчета].

Всичко: 17 домакинства, приход — 1298 [акчета].
Първоначално: 8 домакинства, приход — 940 [акчета].
Увеличение — 9 домакинства, приход — 358 [акчета].

Мезра[95] Ефталие, подчинена на Кешишлик[96] в казата Серес. Необитаема. Към посочения тимар.

Производство в серски килета: Пшеница — 31 килета, 1395 акчета. Ечемик — 29 килета, 580 акчета. Десятък от сирене — 32 акчета. Данък за кошара — 28 [акчета]. Данък върху мандра — 60 [акчета].

Всичко: приход — 2095 [акчета].
Първоначално — 2000 [акчета].
Увеличение — 95 [акчета].

Посоченият добив е отделно от добива на големия чифлик на манастира Кутлумуси[97].

Общо: 6 села, 1 мезра, 7 домакинства мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 358 домакинства неверници, 81 неженени неверници, 22 вдовици.

Всичко: 509 [платци], приход — 44 328 [акчета].

Зиамет Белотинци във владение на Махмуд бей Рекяни, братовчед на негово превъзходителство Мустафа паша

[94] Ковачевица, Гоцеделчевско. По В. Кънчов с 1400 българи (пос. съч., стр. 195).

[95] Мезра — обработваема, най-често незаселена земя в близост до някое селище. Понякога в нейните предели имало остатъци от стари изоставени селища.

[96] С името Кешишлик в старите турски документи се нарича Света Гора с нейните многобройни манастири. Може да се допусне, че тук става дума за мезра, която била придадена на някои от светогорските манастири, тъй като последните притежавали недвижими имоти в Серско още преди османското завладяване.

[97] Един от светогорските манастири. Споменава се с 50 гръцки монаси у В. Кънчов (пос. съч., стр. 175).

Село Белотинци[98], спадащо към Неврокоп. Към споменатия хас. Дял.

Мюсюлмани: Юсуф, син на Дурхан, Юсуф, син на Георги.

[Неверници]: Станимир Демян, Кутлу Стамат, Станислав Демян, Драгоя Станислав, Йорги Станислав, Димо Станислав, Стамат Станислав, Вълкашин Хран, Мило Вълкашин, Стайко Вълкашин, Петко Вълкашин, Тодор Вълкашин, Янко Георго, Трендафил Радослав, Димо Трендафил, Тодор Станислав, Петко Милко, Райко Милко, Стан Милко.

[л. 10б]' Славко Грозо, Димитри Славко, Петко Славко, Георго Славко, Бойо Стайко, Коста Димко, Стайко Стайко, Стайко Драгоя, Никола Стайко, Новак Стайко, Велко Стайко, Хран Тодо, Димитри Тодо, Петри Рад, Йован Петре, Стале Петре, Думе Петре, Тоде Петре, Тодор Стайчин, Доброслав Стайчин, Райко Стайчин, Тодо Доброслав, Иван Тодор, Дойко Тодор, Станислав Тодор, Райко Белко, Дико Белко, Кою Алто, Братан Георго, Петко Георго, Слав Райко, Иван Райко, Станке Иван, Петко Иван, Мирко Иван, Радослав Белко, Тодор Йорган, Рад Яно, Петко Станислав, Станислав Яно, Рад Станислав, Брадко Стале, Стайко Стале, Стою Димитри, Станислав Влад, Петко Вълко, Васил Янко, Тодор Янко, Власин Димитри, Стале Гюрасин, Влад Милко Гюрко, Диман Радица, Бойчо Гюрасин, Тодор Гюрко, Влайки Гюрасин, Тодор Гюрасин, Милко Гюрасин, Богдан Перко, Иван Янко, Перко Йован, Иван Делчин, Михаил арнавуд, Камян Радослав, Добре Станислав, Велчо Петко, Димо Пелинко, Никола Марин, Куман Марин, Тодо Радо, Стайко Сиромах, Драгане Милош, Мили Чуйдин, Никола Тодор, бащина на Радослав, Яко Милко, Гюро Милко, Яно Вълчин, Райко Иван, Тодор Слав, Тодор Иван, Тодор Трендафил, Власин Байно, Пиман Янко, Доброслав Берко, Добрейка Димо, Влайко Байчо, Вълко Петко, Стою Власин, Кирко Стане, Георго Братан, Димитри Стале, Гюро Славко, Бойко Дойко, Дранге Станке, Белкос Милош, Станимир Момчил, Райко Станимир, Момчил Станимир, Добрил Станимир, вдовицата Дима, вдовицата Василица, вдовицата Мара, вдовицата Злата, вдовицата Калина, вдовицата [на] Станислав, вдовицата Елена, вдовицата Злата, вдовицата [на] Станке, вдовицата Кале.

1 домакинство мюсюлмани, 1 неженен мюсюлманин, 91 домакинства неверници, 28 неженени неверници, 10 вдовици.

Производство: чифт — 1 [платец], 22 [акчета]. Мюджерред — 1 [платец], 8 [акчета]. Испенче — 119 [платци], 2975 [акчета]; 10 вдовици, 60 акчета. Пшеница — 95 килета, 1045 акчета. Ръж — 51 килета, 357 акчета. Просо — 23 килета, 161 акчета. Овес — 117 килета, 526 акчета. Десятък от лозята — 460 акчета. Десятък от лена — 48 [акчета]. Десятък от зеленчукови градини — 12 [акчета]. Десятък върху плодовете — 28 [акчета]. Десятък върху сеното от ливадите — 38 [акчета]. Десятък от пашкули — 21 [акчета]. Данък върху пчелни кошери — 43 [акчета]. Данък върху свинете — 135 [акчета]. Бач върху виното — 52 [акчета]. Воденици — 5 броя, 75 [акчета]. Кокошка и погача — 156 [акчета]. Ниабет и сватбарина — 150 [акчета].

[98] Белотинци, Гоцеделчевско. По В. Кънчов било с 1801 българи и 120 власи (пос. съч.. стр. 194).

ДОКУМЕНТИ ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В РАЗЛОЖКА КАЗА

I

Изложение[1] *на разложките аяни за намаляване на данъка джизие*

Закрилник на народа и на сигурността, гонител на злото и насилията, велики и честити царю на вселената!

Изложената молба на живеещите в Разложка каза учени, благочестиви хора, имами, проповедници, еничари, спахии и други бедни и немощни Ваши слуги и на раята е следната:

Намиращата се в споменатата каза рая от селата Якоруда, Долно Драглище, Банско, Мехомия,[2] Баня и Бабек, придадена по регистъра [за джизието] към вилаета Самоков[3], по време на описването на местата и вилаета е била записана с осемстотин осемдесет и три джизие ханета. Обаче от времето, когато бе описана целокупната рая, досега някои са напуснали родните си места и са се заселили в други места, а други пък са изпукали, така че половината от записаните и регистрирани в новия императорски тефтер джизие-ханета са се разбягали. А онези, които преди повече от десет години са забягнали, вече са пръснати и изгубени като платци. Поради това нека се прояви благоволение [и да се отпишат]. С тази цел ние излагаме положението такова, каквото е, пред щастливия трон на султана, а всичко останало по издаването на заповед е право на негово величество. Написа се през последната десетдневка на месец джемази юл-ахър, хиляда и седемдесета година[4].

[Подписи и печати:]

---

[1] Оригиналът на документа се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 128, арх. ед. 9. Публикуван е частично в сб. Асимилаторската политика на турските завоеватели, ред.-съставител П. Петров, София, БКП, 1963, стр. 125—126. Настоящият пълен превод е направен от Стр. Димитров. Данъкът джизие, т. е. поголовният данък, се налагал върху цялото мъжко работоспособно християнско население. До 1690 г. данъкът се налагал не върху отделните лица, а върху домакинствата. Под думата ханета в настоящия документ трябва да се разбират домакинства. За начина на плащане на джизието вж. H. Hadžibegič, Džizja ili harač, Prilozi za orientalnu filologiju . . ., t. III, Sarajevo, 1953.

[2] Дн. Разлог.

[3] В дадения случай под термина вилает трябва да се разбира само фискална единица за събиране на данъка джизие, която няма нищо общо с по-късния термин „вилает“, означаващ административно-управленческа единица.

[4] Съответствува на десетдневката между 3—12 март 1660 г.

Истината е такава, а бог най-добре узнава благодеянията.[5] Смиреният молитвувател Мехмед, проповедник[6] в джамията в Мехомия. [Печат:] Мехмед, божието милосърдие да го съпътствува.

Не само на думи, а и в действителност истината е такава. Бедният молитвувател Елхадж Мехмед, проповедник в джамията в село Баня. [Нечетлив печат.]

Бедният раб Елхадж Юсуф, пенсионер. [Нечетлив печат.]

Низкият раб Елхадж Сюлейман, пенсионер. [Печат:] Проявление на благодатта на Всемилостивия — Сюлейман.

Бедният раб Елхад Реджеб ал-Ясари. [Печат:] Реджеб.

Божият[7] раб Хасан ал-Джунди. [Печат:] Божият раб Хасан, син на Хасан.

Дауд. [Печат:] Божият раб Дауд, син на Али.

Елхадж Али. [Печат:] Бедният раб Али.

Мехмед. [Нечетлив печат.]

Рабът молитвувател имаминът Дауд. [Печат:] Божият раб Дауд, син на Абдуллах.

Елхадж Мехмед. [Нечетлив печат.]

Хасан. [Печат:] Хасан, син на Хюсеин.

Омер.

Насух.

Муеззинът[8] Елхадж Мустафа.

Муеззинът Омер. [Печат:] Немощният раб Омер, син на Хюсеин.

Мехмед.

Мустафа. [Печат:] Мустафа, нека бъде опростен.

Юсуф. [Печат:] Юсуф, син на Сюлейман.

Синан. [Печат:] Бедният Синан.

Ел-Хаджи Хюсеин. [Нечетлив печат.]

Ел-Хаджи Хюсеин. [Печат:] Хюсеин, син на Хюсеин.

[Извлечение от общия регистър за джизието.]

Ханета на споменатите села от Разложка каза според регистъра за джизието на неверниците от вилаета Самоков, част от регистъра на хазната, който е валиден за 1070 година.[9] Съобразно с новопристигналия дефтер.

Село Якоруда. Баба Сърова махала — 239 домакинства.
Махалата Малко Ресами? — 196 домакинства.
Село Банско. Махалите Горна и Долна — 105 домакинства.
Махалата Дарварова — 102 домакинства.
Село Баня — 92 домакинства.
Село Драглище — 81 домакинства.

---

5 Пред първите два подписа са поставени своеобразни декларации, че написаното в документа съответствува на истината.

6 В оригинала „хатиб“, лице, което имало право да произнася петъчната проповед в джамията.

7 Пред всички последващи имена, с изключение на името на имамин Дауд, стоят думите „божият раб“, които ние пропускаме в превода.

8 Муеззинът се наричало лицето, което призовавало от минарето мюсюлманите към молитва. Неговият призив се наричал „еззан“, откъдето и титлата му „муеззин“.

9 По грегорианския календар тази година започвала на 1659 г. и завършвала на 1660 г.

Село Мехомия — 68 домакинства
Село Бабяк — 28 домакинства
Всичко домакинства в отбелязаните села от Разложка каза — действително — 911 домакинства.

След като е пресметнато, в регистъра са отбелязани горезаписаните джизие-домакинства на посочените села, намиращи се в Разложка каза, включваща се в регистъра на споменатата Самоковска каза. Записано на 15 реджеб 1070 г.[10]

[В полето — резолюция:] Да се направи резюмиран доклад!

[Резюме — доклад:]

Изложението на покорните хранени слуги е за следното:

Домакинствата за джизие на неверническата рая на селата, намиращи се в Разложка каза, са деветстотин и единадесет. Обаче някои от тях са измрели, някои пък напуснали местата си и сменили местоживелищата си, а повечето от останалата рая е обедняла, поради което не било по силите ѝ да плаща за такова количество джизие-домакинства. Като се прояви снизхождение към положението на бедната рая, да се снемат сто и двадесет джизие-домакинства. Но за да не се получат повече дефицити за държавното съкровище, на всяко домакинство от останалите седемстотин деветдесет и едно домакинства да се увеличат по двадесет акчета, след което следва да останат само петнадесет хиляди акчета загуба. Това се долага пред подножието на високия трон, за да се направи на съответното място отметка в отбелязания смисъл.

[Бележка над доклада — резюме:]

Оказалите се двадесет и осем новопоявили се домакинства да се отпишат, за да се стигне до старото положение, а също да се приспаднат десет хиляди акчета заради намалението на домакинствата. 23 реджеб [10] 70 г.[11]

[На гърба] Каза[12] Разлог, спадаща към дефтера на Самоков.

Село Якоруда — домакинства
239
196[13]
81
68
92
28
704

Махалата Малко Ресами, подчинена на споменатото [село] — домакинства
196

[10] Съответствува на 27 март 1660 г.

[11] Съответствува на 4 април 1660 г.

[12] Очевидно тази извадка от стария регистър била направена, преди да се постави окончателната резолюция над резюмето, приготвено за докладване във великото везирство. Че тя предхождала въпросното резюме, се вижда от съвпадението на цифрите в тях. Двадесетте и осем домакинства, които последната резолюция иска да се заличат, са домакинствата, които били записани като увеличение в новия регистър. След тяхното приспадане в новия дефтер щели да останат само 883 домакинства, т. е. колкото са в стария регистър.

[13] След броя на домакинствата на първата махала са прибавени и домакинствата от втората махала на с. Якоруда, както и на селата Драглище, Мехомия, Баня и Бабяк.

Село Драглище — 81 домакинства
Село Мехомия — 68 домакинства
Село Баня — 92 домакинства
Село Бабяк — 28 домакинства
Село Банско — домакинства

$$+\begin{array}{r}105\\102\\\hline 207\end{array}$$

Съобразно със стария дефтер — домакинства

$$+\begin{array}{r}635\\248\\\hline 883\end{array}$$ [14]

II

Доставяне на храни в мензила в Батак[15]

Каза Разлог от ливата Паша[16]
Храни — сюрсат[17] за мензила[18] Батак
Ечемик — 2000 килета
Брашно — 200 килета
Дърва — 40 коли

И още от жителите на споменатата каза — слама — 350 кантара.

Причината да се напише настоящата записка е следната:

От натуралните доставки, които е заповядано да се дадат от Разложка каза през 1082 г., 2000 килета ечемик, 200 килета брашно и 40 коли дърва са за мензила Батак и вече са получени от ръцете на раята на споменатата каза. В нейн дълг остават още 350 кантара слама.[19] Това трябва да се запише в мевкуфатските дефтери, за което се издаде настоящата записка.

10 сафар 1082 г. [18. VI. 1671 г.]

[Подпис:] Мехмед, понастоящем емин[20] в султанския дворец.
[Бел. в полето:] Да се регистрира на съответното място и да се издаде запис.

---

[14] Съобразно с „новия" дефтер в казата имало 911 домакинства, така че разликата между стария и новия дефтер се оказвала 28 „новооткрити" домакинства.

[15] Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 128, арх. ед. 22. Превод на Стр. Димитров.

[16] С това име се наричала ливата, подчинена непосредствено на румелийския бейлербей. Обхващала обширни земи — от Елховско и Гюмюрджинско до Тетово.

[17] Натурални доставки.

[18] Пътни станции за отсядане на куриери, държавни кервани, войски.

[19] Вж. следващия документ.

[20] Доверен пратеник, чиновник, упълномощен да изпълнява някаква продължителна работа, като събиране на данъци, управляване на султански ханове и пр.

III

Доставяне на слама за пътната станция в Батак през XVII в.[21]

Каза Разлог — 350 кантара.[22]

В мензила, наричан Батак, е напълно доставена и предадена триста и петдесет кантара слама от споменатата каза, която слама [раите] трябваше да доставят като сюрсат.[23] Поради това им се даде в ръцете настоящата разписка. Обаче, понеже са изгубили разписката си, дава им се отново тази записка.

25 реби юл-ахър 1082 г. [31. VIII. 1671]

[Подпис:] Осман Сюлейман, емин за сламата.

[Бел. в полето:] Да се регистрира на съответното място и да се издаде запис.

[Печат на гърба:] Божия раб Сюлейман.

IV

Селяните от Разложко искат да им се намали данъкът авариз[24]

(Изложение на разложкия кадия)

Изложението на Вашия смирен молитвувател е следното:

В шериатския съд на Разложка каза дойдоха жителите на някои села и изповядаха следното: „Ние сме общо единадесет села, но в някои от нашите села броят на тугралните ханета[25] е малък, а раята им е многобройна, докато в други броят на тугралните ханета е голям, а раята в тях е бедна. Поради това по време на разпределянето на държавния данък винаги се появяват разпри и се причиняват притеснения на онези, които са затруднени да го изплатят напълно. С оглед при разпределението да не се появява недостиг в държавния данък, нека се издаде ферман, щото по време на разхвърлянето на данъка с участието на шериатския съд и на първенците на казата той да се разпределя върху всички съобразно с положението им, без да се допускат укривания. Много настояваме нашето положение да се доведе такова, каквото е в действителност, до знанието на централната власт." Такова е действителното положение и затова се написа настоящият илям, а издаването на съответна заповед е право на този, който заповядва.

11 зилкааде 1121 г. [12. I. 1710 г.]

Молещият се за височайшата държава Махмуд, кадия в казата Разлог.

---

21 Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 128, арх. ед. 23. Превод на Стр. Димитров.

22 Мярка за тежина, равна на около 55 кг.

23 Вж. предходния документ.

24 Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 128, арх. ед. 2. Превод на Стр. Димитров.

25 Този израз показва, че под думата „хане" тук не се крият домакинства, „къщи", а облагателни единици, всяка от които трябва да плаща една цяла вноска на данъка авариз. Броят на ханетата-авариз в дадена каза се определял и налагал от официалната власт, която много малко се съобразявала с реалните възможности на домакинствата в тази каза.

[Бележка[26] в полето:]

Каза Разлог от ливата Паша.

Брой на аваризките ханета на споменатата каза съобразно с дефтера на височайшата хазна — 288 ханета.

[II бележка:]

Както е отбелязано, споменатата каза е записана в дефтера с 288 аваризки ханета. 3 зилхидже 1121 г. [3. II. 1710 г.].

[Резюме на изложението, направено в султанската канцелария:]

Изложението на тоя слуга е следното:

Жителите на някои села от казата Разлог отишли в шериатския съд и казали: „Ние сме единадесет села,[27] обаче в някои от нашите села ханетата са малко, а раята е много, докато в други от нашите села ханетата са много, а раята им е бедна. По време на разпределението винаги се появяват спорове и се извършват насилия над онези, които са в затруднение да платят напълно [данъка]." За да не се появява дефицит при разхвърлянето на държавния данък, молят да се издаде свещена заповед, щото с участието на шериатския съд и на първенците на вилаета той да се [разхвърля] еднакво върху всички с оглед на положението им и така да се събира и плаща.

От справката в канцеларията се видя, че споменатата каза има 288 аваризки ханета, което е записано в полето [на документа].

От канцеларията да се направи черновка за свещена заповед, щото аваризите и другите определени със свещена заповед данъци на споменатите да разделят и разпределят чрез шериатския съд пред очите на цялата рая съобразно с положението и податните възможности на всеки един, като се внимава никому да не се причинява насилие и никой да не бъде покровителствуван. Съобразно с това да се плаща.

[В полето има още две бележки от чисто канцеларско естество.]

[26] В същност това са извлечения от общия регистър за данъка авариз, който се съхранявал в столицата.

[27] Не може да се разбере за кои села става дума, защото в Разложка каза имало повече от 11 села.

ДОКУМЕНТИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В СМОЛЯНСКО ПРЕЗ XVII—XIX в.

Доставка на храни от Смолянско през 1670 г.[1]

I

Повод за написване на документа е следното:

Заповядано е да се иземат от казата Ахъ челеби[2] за мензила на Вакъфа Зендел[3] натурални доставки хиляда и седемстотин цариградски килета ечемик, петдесет цариградски килета брашно, двеста оки мазнини, сто оки мед и тридесет коли дърва, които се получиха в споменатия мензил от жителите на отбелязаната каза. Даде им се в ръцете настоящият запис, за да бъде отметнато това в мевкуфатските[4] регистри.

Написан на първия ден на месец мухарем, 1081 г. [21. V. 1670 г.].

[Бележки в полето:]

[1] Да се запише на съответното място.

[2] Изпаден е запис. 10 мухарем 1081 г. [31. V. 1081 г.].

[3] Зарегистрира се.

II

Събиране на джизие от християните в Ахъ челеби[5]

„Щастливият благодетелен и честит мой султан да бъде здрав.

Определеното на отсек джизие на неверниците в селата на мукатаата[6] Даг ардъ[7] от вакъфите на Ахъ челеби[8] за сметка на хиляда

---

[1] Оригиналът на документа се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 18. Превод на Стр. Димитров.

[2] Тази каза обхващала 25—30 села от централните и южните райони на днешния Смолянски окръг и няколко села, намиращи се в Гърция.

[3] Село във Ференска каза. В документите се среща и като вакъф Сендел (вж. НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 21, л. 1).

[4] Дефтери, в които се отбелязвали постъпленията от държавните натурални облагания.

[5] Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 1. Превод на Стр. Димитров.

[6] Муката'и се наричали данъчните обекти, чиито приходи били давани под аренда за срок от една до три години срещу предварително определен [отсечен — макту'] откуп.

[7] Вероятно обхващала горното течение на р. Арда.

[8] Ахъ челеби бил придворен лекар на султан Баязид II, от когото получил големи владения в Родопите, които превърнал във вакъф, т. е. доходите им формално били определени за някакви благотворителни цели. Тези вакъфи били оформени в отделна административна единица, която получила неговото име.

осемдесет и седма година[9] е платено и внесено, но не е даден свещен берат и копие от регистъра. Поради това молим за [издаване на] свещен берат и копие от регистъра. Издаването на заповедта е право на моя султан.

Божият раб Мустафа, мютевелия[10] на Ахъ челеби.

[Бележки в полето:]

[I] Джизие на неверниците от вакъфа на покойния Ахъ челеби в казата Йенидже Кара су[11] за сметка на 1087 г., възложено на Сюлейман, известен като Даглъ.

Основна сума като отсек — 51 000 [акчета].

[II] От тях 50 286 внесени в наличност от Муртеза бей на първия ден от шабан 1086 г. [21. X. 1675 г.].

Определената сума по споменатия дефтер за джизието за гореотбелязаната година е била внесена в хазната от Даглъоглу Сюлейман бей. В дефтера е отбелязано, че му са дадени на ръка берат и копие от дефтера.[12] Издаването на заповед е право на султана. Написано на 27 зилкааде 1086 г. [12. II. 1676 г.].

[III] Да се отнеме от Даглъ Сюлейман и да се запише на мютевелията Мустафа, като му се издаде нов берат и дефтер за събирането.

[IV] Регистрирано. Тежкере[13] за берат и препис от дефтера, дадени на 27 зилкааде 1086 г. [12. II. 1676 г.].

III

За авариза и нузула от казата Ахъ челеби[14]

„Щастливият, благодетелен и честит султан нека бъде здрав.

Аваризът[15] и нузулът[16] от казата Ахъ челеби за сметка на [хиляда] сто и шеста година[17] нека се възложат на вашия смирен слуга. Правото за издаване на заповед е на султана. Покорният роб Хаджи Хасан [Бел.] Авариз и бедел-и нузул на казата Ахъ челеби за [1]106 г.

авариз	бедел-и нузул
338 ханета[18]	338 ханета
1000 гроша	1843 гроша

[9] По грегорианския календар тази година започва на 16. III. 1676 г. и завършва на 5. III. 1677 г.

[10] От този текст може да се заключи, че преди да бъде оформена отделна единица от вакъфите на Ахъ челеби, те били подчинени на казата Йенидже Кара-су.

[11] Настоятел на вакъфа.

[12] Връчването на берат и копие от регистъра на джизието означавало и предоставяне на правото да събира данъка от населението — в случая поголовен данък от християните. Берати се наричали султанските грамоти, с които се предоставяли някакви права на приносителя на грамотата.

[13] В случая — записка доклад, въз основа на която се издавал султански берат.

[14] Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 24. Превод на Стр. Димитров.

[15] Държавен данък, въведен през XV в. Отначало се събирал при случай на особена нужда от пари за фиска като еднократно определени суми. Впоследствие станал ежегоден данък, събиран според случая в натура или в пари.

[16] Нузул се наричал данъкът, събиран от държавата уж за издръжка на станциите за отсядане на държавни куриери, войски и пр.

[17] Започва на 22 август 1694 г. и завършва на 11. VIII. 1695 г.

[18] При налагането на данъка авариз под думата хане в същност се крият няколко домакинства. Същото е и при нузула.

В дефтера е записано — както е посочено по-горе. Правото да заповяда е на султана.

27 шабан [1]105 г. [23. IV. 1694 г.].

[Бел.] Да се издаде заповед и списък и да се възложи на Хаджи Хасан със сто гроша предплата.

[Бел.] Заповед и списък издадени.

2 рамазан 1105 [27. IV. 1694 г.].

IV

От казата Ахъ челеби да се закарат храни в Кавала[19]

Когато високославната султанска заповед достигне до вас — кадията на казата Ахъ челеби и почтените първенци на казата, — да знаете:

За ислямските войски, които понастоящем ще тръгнат по море, е нужно да се приготвят пшеница и брашно, които да се извозят до пристанището на Кавала и да се складират в споменатото пристанище. Всяко цариградско киле брашно ще се изплаща по осемдесет акчета, като се смятат и по четири акчета за превоз, а всяко киле пшеница — по шестдесет акчета. Сумите, които се получават при горното пресмятане още при предаването на храните, да се връчват напълно на стопаните от специалния пратеник, намиращ се на споменатото пристанище като чиновник по приемане на храните, като не се задържа нито едно акче и никой не бъде онеправдан.

От споменатата каза трябва бързо да бъдат закупени петстотин килета брашно и петстотин килета пшеница и ден по-скоро да се превозят до споменатото пристанище и да се предадат ден по-скоро на чиновника по приемането [на храните]. Моята заповед е всеки един от вас да се старае и да внимава, както се следва, за това.

Щом пристигне моята свещена заповед, да действувате съгласно с излязлата заповед. Наложеният на споменатата каза брой килета брашно и определеният брой килета пшеница да се закупят и ден по-скоро да се превозят до споменатото пристанище и се предадат на чиновника по приемането, а сумите, които се следват съобразно с горното пресмятане още при предаването на храните, да се изплащат напълно на стопаните от пратеника, чиновник по приемането на храните, като никому не се задържа нито едно акче и не се причиняват щети. Всеки един от вас да внимава, както трябва, да не допуска закъсняване, отлагане и протакане. Ако съобразно със заповедта ми ден по-скоро не се предадат [храните], то пазете се и да не става нужда да се оправдавате с трудности. Така да знаете. Доверете се на височайшия ми знак. Написано на третия ден от месец реби юл-еввел хиляда сто и шеста година [22. X. 1694 г.] в резиденцията ми в Одрин.

[19] Оригиналът на документа се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 17. Преведен е от Стр. Димитров.

V

Волски коли от Смолянско участвуват в строежа на Нишката крепост[20]

Както е отбелязано, имаше заповед да се изкарат от казата Ахъ челеби десет волски коли срещу заплащане, като сумите за заплащането им се приспаднат от налозите.[21] Те, както бе заповядано, дойдоха и през [хиляда] сто тридесет и първа година се намираха на служба и работиха сто и десет дена за построяване на крепостта Ниш. Настоящата записка им се издаде, за да се приспаднат съобразно със заповедта от налозите на споменатата каза сумите за заплащането им.

4 зилхидже [1]131 [18. X. 1719] г.

Елхадж Али, емин по изграждането на крепостта Ниш.

[Бележки по полетата:[22]]

[I] Каза Ахъ челеби.

Относно десет волски коли, изкарани от споменатата каза за строежа на Нишката крепост, считано от 29 джемази юл-ахър до 20 зилхидже същата година.

10 волски коли, 136 дена. Не са работили и път — 26 дена. Остават — 110 дена.

[II] Касае се до използуване за работа по строителството на Нишката крепост през хиляда сто тридесет и първа година съобразно със списъка на мероприятията и съкратеното разпореждане. Султанска заповед, издадена на 12 зилхидже 1131 [26. X. 1719] г.

За казата Ахъ челеби:

10 броя волски коли — за всеки ден по тридесет и две пълноценни акчета. Да се изкарат от казата Ахъ челеби десет волски коли, да се използуват за строителството на Нишката крепост, а заплатата им от по тридесет и две пълноценни акчета дневно да се приспадне от налозите ѝ — за това е издадена на споменатата дата султанска заповед, която е записана в тефтера. Правото за издаване на заповед е на султана.

15 шабан 1132 [22. VI. 1720] г.

[III] Да се направи изчисление.

[IV] За времето от 29 джемази юл-ахър 1131 г. до 20 зилхидже същата година.

10 броя волски коли по 32 акчета дневно, или на ден 320 акчета.

136 дни. Почивни и неработени — 26 дни. Остават 110 дни или 35 200 акчета. Пресметнати по 120 акчета в един грош — 293 $1/3$ гроша.

Като се пресметна съобразно с този запис на емина на строежа, получават се всичко двеста деветдесет и три гроша и една трета. Правото на заповед е на честития султан.

15 шабан 1132 [22. VI. 1720] г.

---

[20] Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 26. Превод на Стр. Димитров.

[21] Вместо да се разплаща с налични пари, централната власт обещавала да приспадне от данъка на казата толкова пари, колкото трябвало да заплати на хората и колите, работили на крепостта Ниш.

[22] Бележките са правени от различните канцеларии на дефтерхането и държавното съкровище.

[V] гроша
_293
_53 — намаляват се
240 — за резюмираното решение.

[VI] [Резюме и решение:]

Изложението е за следното:

Бе излязъл ферман от казата Ахъ челеби да се изкарат волски коли за строителството на Нишката крепост през [хиляда] сто и тридесет и първа година. Както е пресметнато съобразно с посоченото в настоящия, издаден от емина по строителството запис, заплатата за тяхната служба е възлязла словом на двеста деветдесет и три гроша. Петдесет и три гроша от споменатата сума се приспадат, а за останалите двеста и четиридесет гроша да се издаде записка. Правото за издаване на заповед е на щастливия и честит султан.

[Нечетлив подпис.]

[VII] Да се издаде записка съобразно с резюмираното решение. [Нечетлив подпис.] 16 шабан 1132 [23. VI. 1720] г.

[VIII] Записката е издадена. 19 шабан 1132 [26. VI. 1720] г.

VI

Преследване на хайдути в Родопите[23]

Документът се написа за следното:

В просветения шериатски съд дойдоха Ахмед, син на Хюсеин, от село Кеталник[24], Мустафа, син на Юсуф, от с. Мустафчево[25], Хюсеин, син на Мустафа, от с. Гьокче бунар[26], Омер, син на Реджеб, от с. Козлуджа[27], Хюсеин, син на Мустафа, от с. Вълкан[28], имаминът Хасан ефенди от с. Пашавик[29], муезинът Сюлейман от с. Тимурджи[30], Абдуррахман, син на Хюсеин, от с. Палаш[31], Мехмед ходжа, син на Мустафа, от с. Тарън, Мустафа ходжа от с. Фъндаджик[32], Хасан ефенди от с. Сютчюк[33], Ел-хадж Мустафа от с. Топуклий[34], Ибрахим ходжа от с. Чамлъджа[35], Ахмед ходжа, син на Капалъ, от с. Малко Каршили[36], Хатиб Мехмед ефенди от

[23] Оригиналът се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 89, арх. ед. 21, л. 3. Превод на Стр. Димитров.

[24] Селото е останало в Гърция.

[25] Селото се намира в Гърция.

[26] Също.

[27] Селото също останало в Гърция.

[28] Село Вълканово, Смолянски окръг.

[29] Селото е останало в Гърция.

[30] На старата карта, издадена от Хр. Г. Данов, намираме с. Демирджик. Сега е в Гърция, поради което липсва в нашите списъци на населените места.

[31] Сега Рудозем, Смолянски окръг.

[32] Дн. с. Лещак, Смолянски окръг.

[33] Дн. с. Върбина, Смолянски окръг.

[34] Сега с. Средногорци, Смолянски окръг.

[35] Сега с. Боровина, Смолянски окръг.

[36] Дн. с. Виево, Смолянски окръг.

с. Пашмаклъ[37], Куция Мехмед от с. Райково, Сюлейман ходжа от с. Влах[38], Хишам, син на Сафар, от с. Чокман[39], Ахмед ходжа и Ибрахим, син на Мухарем, от с. Смилян, Хюсеин, син на Мустафа, от с. Арда баши,[40] Хатиб Ахмед ефенди от с. Юнус дере[41], муеззинът Рамадан ходжа от с. Тозбурун[42] и други от казата Ахъ челеби. В присъствието на агата на щурмоваците[43] от 56-а еничарска дружина Мехмед ага, който е определен от натоварения от страна на височайшата султанска държава с разкриване и ликвидиране на разбойници—Салих ага — за извънреден пълномощник специално за споменатата каза, те [селяните] заявиха следното: „В нашата каза няма други разбойници освен получилите повиквателни за еничари Хайдутоглу Ахмед и Мракоглу Исмаил от с. Пашавик и Вели беше от с. Гьокче бунар, а и те напоследък са забягнали в други кази. Ако от днес нататък споменатите разбойници дойдат в нашата каза и ако всеки тях в нашата каза се появят и други разбойници, и ако, както е изяснено във височайшия ферман, със съдействието на шериатските власти не се вземат мерки за залавянето и предаването им на властите — задължаваме се да платиме петстотин гроша за султанската кухня, за което нека от страна на шериатския съд се издаде худжет на споменатия ага." Така казаха и в настоящия документ се записа, както си беше в действителност. Написа се в последната десетдневка на месец реджеб, хиляда сто и тридесет и втора година [27. VI — 6. VII. 1720 г.]

Свидетели на станалото:

Славният сред равните му Ессеид Мехмед ага, сердар на споменатата каза. Али беше, син на Ибрахим. Омер беше, син на Ходжа, и други от присъствуващите.

Работата се записа, както си беше, от божия раб молитствувател Шейх Мехмед, наместник в казата Ахъ челеби, бог да опрости греховете му.

[Кръгъл печат:] Мехмед

VII

Изложение на кадията на Ахъ-челеби[44]

Причината на донесението за Вашия покорен слуга е следната:

За нуждите на зимния стан на султанската армия са били подготвени в достатъчно количество зърнени храни. Но за да не изпаднат

---

[37] Дн. гр. Смолян.

[38] Сега с. Влахово, Смолянски окръг.

[39] Дн. с. Чокманово, Смолянско.

[40] Сега с. Арда, Смолянски окръг.

[41] Дн. с. Елховец, Смолянски окръг.

[42] Сега с. Могилица, Смолянски окръг.

[43] В оригинала „серден-гечти". Избрани бойци от всяка еничарска орта, предназначени за изпълнение на рисковани и смели акции. Буквално значение — хора, на които много е минавало през главата, патили глави.

[44] Документът се съхранява в Ориенталския отдел на НБКМ, ф. 89, арх. ед. 34. Превод на Асп. Велков.

зимните лагери в затруднения до новата година, поради пристигането на много войска в резултат на сключеното примирие между Височайшата държава[45] и Русия прави се повторно приготвяне на зимнина. С височайша заповед се изисква от казата Ахъ челеби бързо да се закупят, подготвят и транспортират до Одрин[46] триста и петдесет килета брашно, две хиляди и петстотин килета ечемик, петстотин кантара слама и сто и петдесет коли дърва за огрев.

След като издадената по тоя повод височайша заповед пристигна и се записа в съдебния регистър[47] на споменатата каза, тя бе отворена и прочетена, изслушана с покорство и послушание. Като се оповести, разгласи и стана достояние на всички поданици, извърши се церемониал, на който всички се помолиха с послушание и покорство за здравето на султана, след което се отговори:

Нашата каза е едно планинско и каменисто място. Самите ние се снабдяваме от пазарите на околните ни кази, като пренасяме на гръб и на гърбовете на животните си средствата за съществуването ни и всекидневната си прехрана, търпейки лишения. Очевидно е, че пред тази необходимост ние не ще сме в състояние да дадем споменатите доставки. Освен това ние не знаехме до този момент за възлагането на потобни доставки на казите от нашата околност, а уреждането на нашите дела зависи от състоянието на казите в околността, които също действуват за подготвяне на предназначените за войската покупки съгласно със заповедта. Поради това — казват — съобщи, че ние ще се подчиним на съдържанието на заповедта и ще направим възможното за изпълнението й, като организираме набирането на такова количество, което е възможно.

Тези покорни поданици молят настоятелно да се има пред вид горе-казаното, за което се осведомява височайшата държава, а за останалото нека вземе грижата онзи, който има правото да заповядва.

Написано на 5 сафар 1223 г.[48]

Божият раб Хасан, кадия на казата Хасове на Ахъ челеби, молещ се за височайшата османска държава.

45 Османската империя.
46 През зимния период дунавските армии на Османската империя се оттегляли на зимен лагер в Одрин.
47 Всички пристигнали от централната власт заповеди, отнасящи се до дадената каза, бивали записвани в кадийския регистър на казата.
48 Отговаря на 2 април 1808 г.

Изложение до великото везирство за нуждата от засилване на мюсюлманския елемент в Серско[1]

До честития, славен, благодетелен и милосърден мой султан.[2]

Родното място на Вашия покорен слуга — Серска каза, се ползува с някаква фалшива известност, а в действителност мюсюлманското население в него е малко и от известно време насам все загасва. Понастоящем в града и казата освен евляд-и фатиханите[3] я са останали, я не седем-осемстотин, най-много хиляда души. А се преценява, че местната и придошлата рая в споменатата каза възлиза приблизително от петнадесет до двадесет и пет хиляди души. През миналите войни е имало случаи в намиращото се в границите на споменатата каза пристанище Орфано да идват неприятелски кораби и като стоварят войски на сушата, да причиняват вреди. А и на раята не може да се вярва. Поради това, не дай боже да се случи някое злонамерено действие на враговете към тази каза и същевременно някое движение на раите, както са много, то тогава наличните[4]... за победоносното им отблъскване. Като отбелязват това, серските видни лица[5]..., водени от необходимата превидливост и осторожност, [считат, че] в споменатата каза трябва да има най-малко хиляда души плащана... войска.[6] Ако се уреди и утвърди държането на такава войска, то заплатите, храната и другите разходи на споменатите хиляда души войници биха възлезли на четиридесет хиляди гроша месечно. Обаче те[7] не знаят какво да правят, тъй като [според тях] удовлетворяването на тази нужда и изменянето на положението било извън податните възможности на споменатата каза. Поради това ме известиха и поискаха съвет от Вашия слуга.

Наистина писаното от тях отговаря на действителността: малобройността на мюсюлманското население е съвършено ясна; споменатата каза е свързана с Орфанското пристанище; раята в нея е много. Поради всичко това с оглед на времето и положението от важно по-важно и от нужно по-нужно е да се държат там най-малко поне хиляда души плащани войници, което за мене, Вашия слуга, е съвсем ясно и твърдо убеждение.

---

[1] Оригиналът на документа се съхранява в НБКМ, Ор. отдел, ф. 122, арх. ед. 83, л. 1. Превод на Стр. Димитров.

[2] Въпреки обръщението писмото не е отправено до султана, а до някой от везирите, възможно до великия везир.

[3] Военизирана формация в Османската империя, разсеяна из централните области на Балканския полуостров. Числящите се към нея трябвало да участвуват посменно във военните походи. Буквалното значение на думите евляд-и и фатихан — потомци на завоевателите.

[4] Тук оригиналът е скъсан. Следва да се разбират думите: „... наличните мюсюлмани ще бъдат крайно недостатъчни за ...“

[5] Оригиналът е скъсан, но текстът се изяснява от добавката „считат, че“.

[6] Оригиналът е скъсан. Вероятно е бил указан родът войска.

[7] Визират се мюсюлманските първенци на Серска каза.

Ако съобразно с обичайната практика потребните средства и пр. се разхвърлят върху ханетата и мюсюлманските жители, то това не ще бъде по силите им и очевидно ще се стигне до крайност. По божия воля в споменатата каза от пет-десет години не е имало плодородие, поради което и за плащането на сега съществуващите данъци жителите и раята са доведени до крайност.

Но макар това да е очевидно, за всяка евентуалност трябва да има войска за защита на правата вяра, като не се взема пред вид слабото състояние на казата, още повече, че те изразяват готовност.[8] Ще се наложи жителите и раята на споменатата каза да отрежат от това, което на тях е нужно за живеене, и да дадат необходимото за нейното[9] заплащане. Ако се издаде височайше ираде в утвърдителен смисъл, то една част от заплатите и другите разходи да се дава от мюсюлманското население съобразно с положението и податните му възможности, а остатъкът да се събира от наличната в споменатата каза местна и ябанджийска рая на глава, както става с квитанциите за джизието, като на всеки три месеца или на шест месеца веднъж [нужната сума] се разпределя на глава на местната и придошлата рая. Ето по такъв начин да се уреди и събира.

Споменатите хиляда души войници не само ще служат за защитата на отбелязаната каза, но ще бъдат и едно достойно дело на Ваше превъзходителство.

Такава е молбата на Вашия роб. В случай, че тя бъде приета от помагащия на роба си покровител, нека се издаде надлежната височайша заповед и по-малката ми молба е — нека се благоволи тя да се изпрати на Вашия слуга. Това той се осмелява да ви съобщи чрез представения арзухал, а там, както с божията воля, Вие, океан на ученост и благодеяние, бихте се разпоредили. Във всеки случай правото да заповядва, да оказва закрила и да награждава е на щастливия султан.

2 зилхидже 1243 [15. VI. 1828] г.

[Печат:] Божия раб Юсуф Мухлис[10].

---

[8] Става дума за готовност на мюсюлманските първенци да поемат част от разходите за издръжката на войската.

[9] На войската.

[10] Известен крупен земевладелец в Серско, притежаващ няколко десетки чифлици, наследил влиянието и имотите на известния аянин Исмаил Сирози.